

**Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství
České republiky
v roce 2023**

Ministerstvo zemědělství

Obsah

1. Výsledky lesního hospodářství	4
1.1 Lesní semenářství – produkce semenného materiálu	4
1.2 Lesní školkařství – uvádění reprodukčního materiálu do oběhu	4
1.3 Obnova lesa a zalesňování	5
1.4 Těžba dřeva	8
1.5 Ochrana lesa	8
1.6 Zdravotní stav lesů	9
1.6.1 Pozemní monitoring zdravotního stavu lesů	10
1.6.2 Monitoring zdravotního stavu lesů pomocí metod dálkového průzkumu Země	12
1.6.3 Škodliví činitelé a jejich následky	16
1.7 Certifikace trvale udržitelného hospodaření v lesích	25
1.8 Vodní hospodářství, meliorace a hrazení bystřin	26
2. Hlavní produkční činitelé	27
2.1 Vlastnická struktura lesů	27
2.2 Vývoj výměry lesů	28
2.3 Druhové složení lesů	29
2.4 Věkové složení lesů	30
2.5 Porostní zásoby dřeva a přírůsty	30
3. Ekonomika v lesním hospodářství	32
3.1 Ekonomická situace vlastníků lesa	32
3.2. Ekonomická situace podnikatelů v lesním hospodářství	35
3.3 Sociální situace v lesním hospodářství	36
3.3.1 Stav na trhu práce	36
3.3.2 Vývoj průměrných mezd	36
3.4 Finanční prostředky z národních veřejných zdrojů pro lesní hospodářství	37
3.4.1 Finanční povinnosti státu vyplývající z lesního zákona	37
3.4.2 Služby, kterými stát podporuje hospodaření v lesích	37
3.4.3 Finanční příspěvky na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti	38
4. Trh se surovým dřívím	40
4.1 Ceny dříví	42
4.2 Vývoz a dovoz surového dříví	45
5. Seznam použitých zkratk	47

Shrnutí

Situace v lesním hospodářství se v kontextu negativních dopadů změny klimatu a související rozsáhlé kůrovcové kalamity posledních let postupně zlepšuje. Pokračuje trend započatý v roce 2022. To lze dokumentovat zejména na snižující se výši nahodilých těžeb dřeva, ale zejména zvýšeným úsilím o obnovu postižených lesů a jejich adaptaci na změnu klimatu.

Plocha obnovených lesních porostů ve sledovaném roce činila 44 788 ha a vykazuje ve srovnání s rokem 2022 mírný pokles. Ve srovnání s předchozími roky lze však stále pozorovat setrvalý stav zvýšené plochy obnovy jako očekávaný důsledek úsilí lesníků o zalesňování holin po rozsáhlých nahodilých těžbách. Zalesňování holin je příležitostí pro realizaci adaptačních opatření na změnu klimatu, zejména druhového složení lesů. Pozitivně lze hodnotit také plochu přirozené obnovy, která se oproti roku 2022 snížila pouze nepatrně (o 522 ha), a to i přes to, že podmínky pro přirozenou obnovu jsou na kalamitních plochách značně zhoršené.

Objem nahodilých těžeb meziročně klesl o téměř polovinu (8,2 mil. m³) a dosáhl hodnoty cca 11 mil. m³. Podíl nahodilé těžby na celkové těžbě dřeva činil 59,7 %. Výše celkové těžby dřeva byla 18,49 mil. m³.

Ekonomická situace vlastníků lesa v rámci hospodaření v lesích včetně případných vedlejších aktivit se v roce 2023 zhoršila. Důsledkem poklesu výše těžby je snížení tvorby zisku a tím i snížení výše objemu prodaného dříví. Průměrný hospodářský výsledek vlastníků lesa (včetně příspěvků/dotací na hospodaření v lesích) dosáhl hodnoty 3 574 Kč/ha lesa. Meziročně došlo k poklesu (snížení tvorby zisku v hodnotách před zdaněním včetně příspěvků na hospodaření v lesích) o 56 %. Bez celkové dotační podpory, zejména příspěvku na hospodaření v lesích, poskytovaných podle nařízení vlády č. 30/2014 Sb., by se hospodářský výsledek ještě snížil u všech forem vlastnictví lesa, a to u státních lesů na hodnotu 2 447 Kč/ha lesa, u lesů v majetku obcí a měst na hodnotu 106 Kč/ha lesa a u soukromých lesů na hodnotu -145 Kč/ha.

Ministerstvo zemědělství poskytuje ze svého rozpočtu v souladu s nařízením vlády finanční příspěvky na hospodaření v lesích. V roce 2023 to bylo 4 201,4 mil. Kč.

V reakci na regionální potřeby lesního hospodářství některé kraje doplňují finanční příspěvky poskytované z rozpočtu Ministerstva zemědělství o specifické příspěvky poskytované z rozpočtu kraje. Z rozpočtu krajů bylo na tyto finanční příspěvky poskytnuto 11,0 mil. Kč.

1. Výsledky lesního hospodářství

1.1 Lesní semenářství – produkce semenného materiálu

Z uznaných zdrojů je nutné získat sběrem potřebné množství semenného materiálu pro napěstování dostatečného množství sadebního materiálu. Objem sebraného semenného materiálu kolísá v průběhu let zejména s ohledem na úrodu v jednotlivých letech, ale také v závislosti na stavu zásob osiva u dodavatelů a na plánování potřeby množství sazenic pro umělou obnovu a zalesňování. Celkem bylo pověřenou osobou (ÚHÚL) vystaveno 945 potvrzení o původu, z nich bylo 681 na semenný materiál.

Tabulka 1.1.1
Produkce semenného materiálu (kg)

Dřevina	Semenný materiál	Orientační roční potřeba šišek/semen
Smrk ztepilý	132 526	46 000
Borovice lesní	83 496	40 000
Jedle bělokorá	11 126	65 000
Buk lesní	3 123	56 000
Dub letní	9 538	85 000
Dub zimní	1 136	55 000

Poznámka: Údaje o produkci semenného materiálu jsou čerpány z Rejstříku vystavených potvrzení o původu v roce 2022, který je veřejně přístupný na stránkách <https://eagri.cz/public/app/erma2/web/Pop> U jehličnanů se jedná o údaj o množství sklizených šišek a u listnáčů se jedná o množství semen, plodů nebo plodenství, podle druhu dřeviny. Orientační roční potřeba je určena pro období mimo kalamitu.

Pramen: ÚHÚL

Využívání zdrojů reprodukčního materiálu ke sběru semenného materiálu

Potenciál zdrojů reprodukčního materiálu České republiky je vysoký. Jejich využívání ke sběru semenného materiálu závisí nejen na střídajících se semenných letech a tím na výši úrody jednotlivých druhů dřevin v daném roce, ale kolísá také v závislosti na stavu zásob osiva u dodavatelů. V neposlední řadě je využívání zdrojů ovlivněno jak výší poptávaného množství sazenic pro umělou obnovu a zalesňování, tak plánováním potřeby sazenic v krátkodobém a střednědobém časovém horizontu.

1.2 Lesní školkařství – uvádění reprodukčního materiálu do oběhu

Množství reprodukčního materiálu uvedeného do oběhu školkařskými subjekty v podmínkách České republiky ze zpracovaných hlášení dodavatelů ve věku 1 rok sadebního materiálu je uvedeno v tabulce 1.2.1. Udaná množství představují počet kusů sadebního materiálu uvedeného do oběhu 204 držitelé licence s alespoň jednou školkařskou provozovnou. Z celkového počtu 283 provozoven lesních školek se jich na uvádění do oběhu podílelo 72,1 %.

Tabulka 1.2.1
Produkce sadebního materiálu (v kusech)

Dřevina	Kusy
Smrk ztepilý	3 838 552
Borovice lesní	10 666 316
Jedle bělokorá	147 245
Modřín opadavý	2 579 757
Ostatní jehličnaté	144 266
Buk lesní	19 020 585
Dub letní	8 756 510
Dub zimní	9 460 588
Ostatní listnaté	16 182 448
Celkem jehličnaté	17 376 136
Celkem listnaté	55 098 231
Celkem	72 474 367

Pramen: ÚHÚL

1.3 Obnova lesa a zalesňování

Plocha obnovených lesních porostů činila 44 788 ha a vykazovala tak ve srovnání s rokem 2022 mírný pokles. Ve srovnání s předchozími roky lze však stále pozorovat setrvalý stav zvýšené plochy obnovy jako očekávaný důsledek úsilí lesníků o zalesňování holin po rozsáhlých nahodilých těžbách. V důsledku toho od roku 2016 došlo spolu s rokem 2022 k poklesu celkové plochy holin. Pozitivně lze hodnotit také plochu přirozené obnovy, která se oproti roku 2022 snížila pouze nepatrně (o 522 ha), a to i přes to, že podmínky pro přirozenou obnovu jsou na kalamitních plochách značně zhoršené.

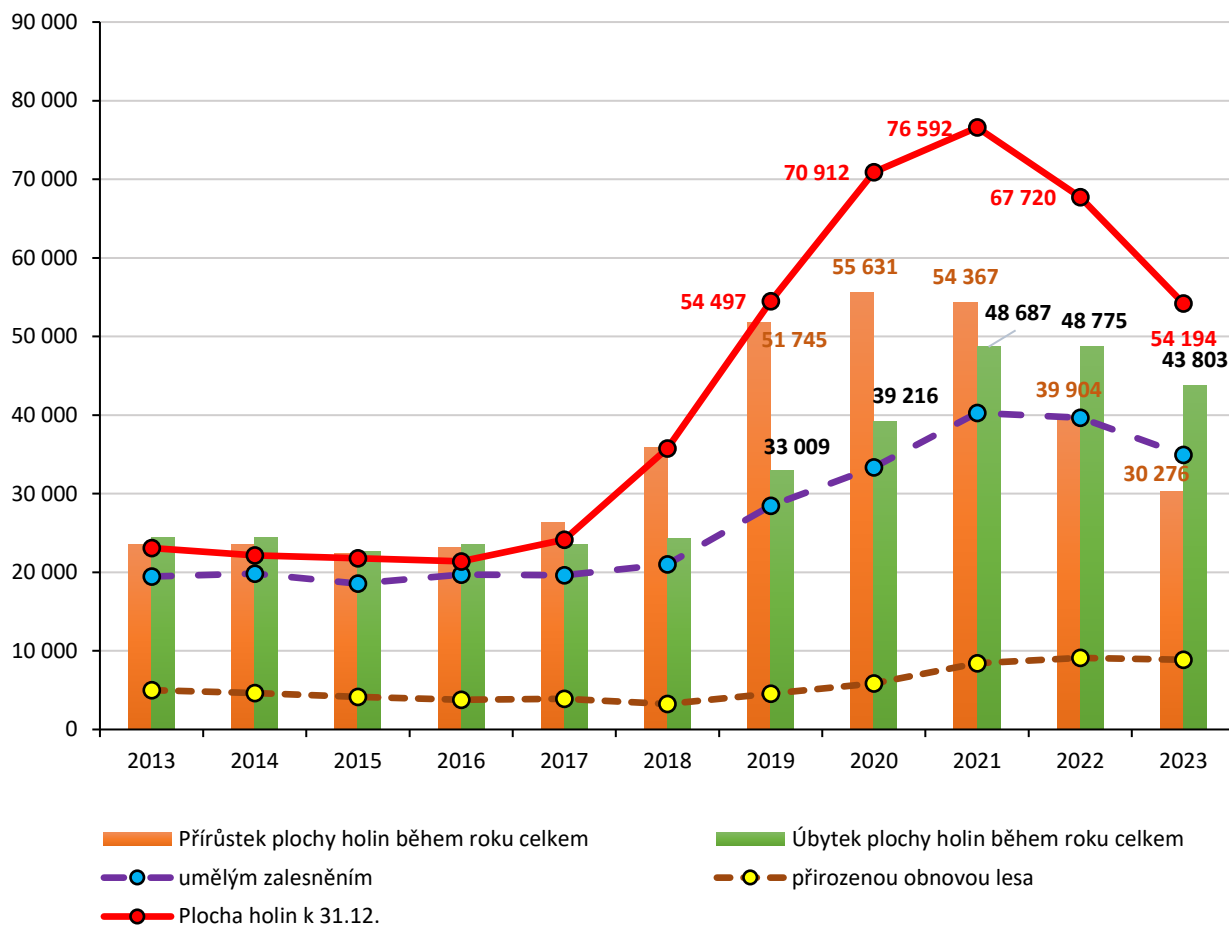
Podíl listnatých dřevin na celkové umělé obnově dosáhl ve srovnání s lety 2020 a 2022 obdobných relativních hodnot a pohybuje se kolem cca 50 % podílu (přesně 47,3 % z obnovy). V přímém porovnání s předchozím rokem 2022 vykazuje podíl listnatých dřevin na umělé obnově lesa mírný pokles v absolutních hodnotách o 3 102 ha, nicméně podmínky pro obnovu listnatých dřevin tzv. cílové druhové skladby zpravidla nejsou na kalamitních plochách příliš příznivé. Celkově lze hodnotit dosažený podíl listnatých dřevin na obnově jako pozitivní.

Tabulka 1.3.1
Obnova lesa (ha)

Způsob obnovy	2000	2010	2015	2020	2022	2023
Umělá	21 867	21 859	18 797	33 671	39 970	35 222
z toho: opakovaná	4 371	3 087	5 246	3 621	6 082	6 812
Přirozená	3 422	5 127	4 749	6 615	10 088	9 566
Celkem	25 289	26 986	23 546	40 286	50 058	44 788

Pramen: ČSÚ

Graf 1.3.1
Bilance holin a zalesňování v letech 2013-2023 (ha)

Pramen: ČSÚ

Tabulka 1.3.2
Umělá obnova lesa podle druhů dřevin (ha, %)

Obnova lesa		2000	2010	2015	2020	2022	2023
		ha, %					
Umělá celkem*		21 867	21 859	18 797	33 671	39 970	35 222
z toho	sadba	21 486	21 686	18 677	33 295	39 598	35 011
	síje	381	173	120	376	372	211
z toho	smrk	9 479	9 171	8 101	10 327	12 676	11 200
		43,3	42,0	43,1	30,7	31,7	31,8
	jedle	895	1 274	884	1 585	1 635	1 637
		4,1	5,8	4,7	4,7	4,1	4,6
	borovice	2 597	2 171	2 130	2 508	2 944	2 851
		11,9	9,9	11,3	7,4	7,4	8,1
	modřín	739	206	222	1 057	1 985	1 761
		3,4	0,9	1,2	3,1	5,0	5,0
	ostatní jehličnaté	200	145	214	931	966	1 107
		0,9	0,7	1,1	2,8	2,4	3,1
	jehličnaté celkem	13 910	12 967	11 551	16 407	20 206	18 556
		63,6	59,3	61,5	48,7	50,6	52,7
	dub	2 428	2 607	2 293	5 536	6 029	5 490
		11,1	11,9	12,2	16,4	15,0	15,6
	buk	3 386	4 899	3 678	8 030	7 976	6 386
		15,5	22,4	19,6	23,8	20,0	18,1
	lípa	397	264	295	480	601	677
		1,8	1,2	1,6	1,4	1,5	1,9
	topol a osika	46	33	62	116	85	69
		0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2
ostatní listnaté	1 700	1 089	918	3 102	5 071	4 044	
	7,8	5,0	4,9	9,2	12,7	11,5	
listnaté celkem	7 957	8 892	7 246	17 264	19 762	16 666	
	36,4	40,7	38,5	51,3	49,4	47,3	

Poznámka: *Včetně zalesnění pod porostem.

Pramen: ČSÚ

1.4 Těžba dřeva

V lesích ČR bylo vytěženo celkem 18,49 mil. m³ surového dříví, což ve srovnání s předchozím rokem znamená pokles o 6,62 mil. m³. Značnou měrou se na tomto objemu podílelo zpracování nahodilých těžeb ve výši 11,03 mil. m³ dřeva. Podíl nahodilé těžby činil 59,7 % a nadále tak trvají nepříznivé výchozí podmínky pro plánovité lesní hospodaření.

Z hlediska složení těžeb dle dřevin se objem těžeb jehličnatého dříví oproti roku 2022 snížil o 6,45 mil. m³ na celkových 16,60 mil. m³. Podíl těžeb jehličnatého dříví na celkových těžbách činil přibližně 90 %. Proporce těžby listnatého a jehličnatého dříví je dána především zpracováním nahodilých těžeb, zejména tzv. kůrovcového dříví.

Tabulka 1.4.1

Těžba dřeva (mil. m³, m³)

Těžba dřeva	t.j.	2000	2010	2015	2020	2022	2023
Jehličnatá	mil. m ³	12,85	15,07	14,38	34,49	23,05	16,60
Listnatá		1,59	1,67	1,78	1,26	2,06	1,89
Celkem		14,44	16,74	16,16	35,75	25,11	18,49
Celkem na 1 obyvatele	m ³	1,41	1,59	1,53	3,34	2,38	1,71
Na 1 ha lesních pozemků		5,48	6,30	6,06	13,35	9,37	6,89

Poznámka: Údaje jsou udávány v m³ hroubí bez kůry.

Pramen: ČSÚ

1.5 Ochrana lesa

Ve srovnání s posledními lety lze rok 2023 z pohledu ochrany lesa označit jako období příznivější, přestože celkově jsou současné poměry stále velmi nepříznivé. Pořadí hlavních škodlivých faktorů bylo podobné roku předchozímu, kdy negativní působení biotických činitelů generovalo stále ještě vyšší objemy nahodilých těžeb, než tomu bylo v případě abiotických vlivů. Nejhorší situace trvá u poškození působeného přemnoženým podkorním hmyzem na smrku a dlouhodobým škodlivým působením neúnosných stavů spárkaté zvěře na les. Z abiotických vlivů se jednalo především o větrné polomy.

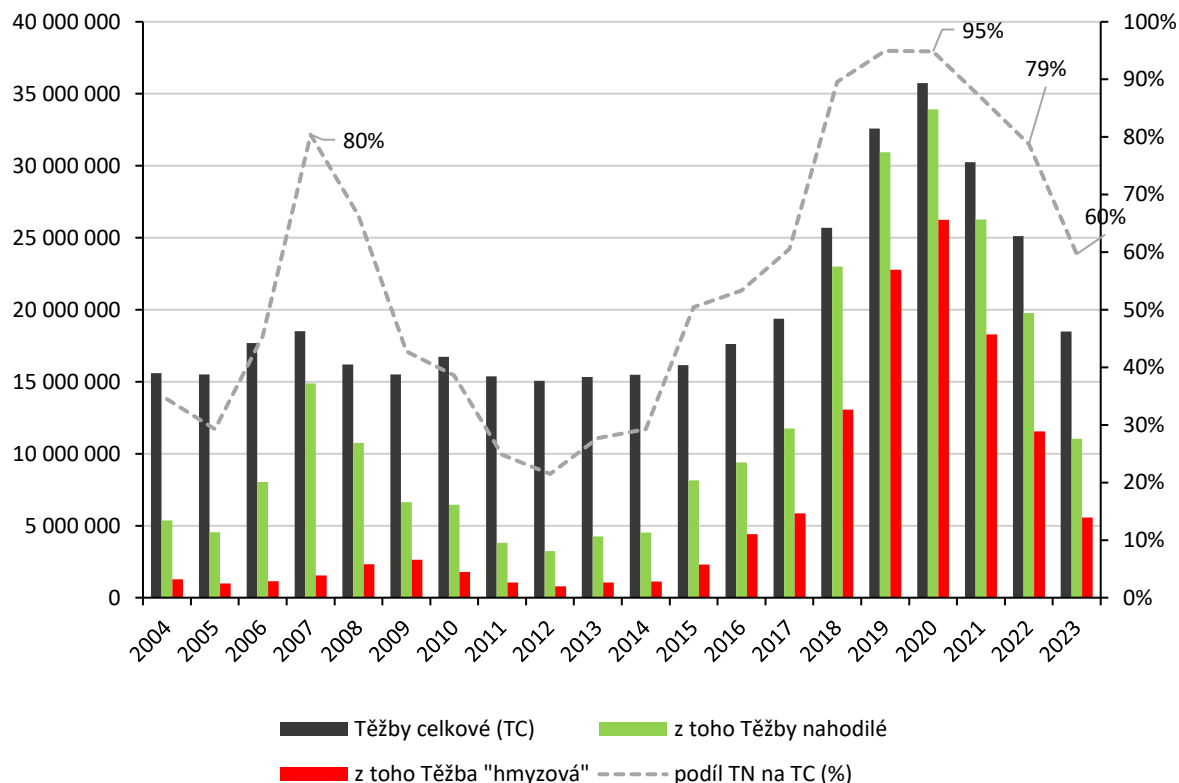
Počasí roku 2023 v ČR lze s ohledem na dlouhodobé trendy (normál z období let 1991–2020) označit jako teplotně vysoce nadprůměrné (odchylka +1,4 °C), srážkově mírně nadprůměrné (107 % normálu). Nejteplejšími měsíci roku vzhledem k měsíčním průměrům byly září (odchylka +3,5 °C) a leden (+3,4 °C), nejchladnějšími naopak duben (-2,1 °C) a květen (-0,5 °C). Množstvím srážek se od měsíčních normálů nejvíce odchylovaly listopad (200 % normálu), prosinec (200 %), duben (174 %) a srpen (173 %), nebo naopak září (30 %) a červen (56 %).

Objem nahodilých těžeb meziročně klesl o téměř polovinu a dosáhl hodnoty cca 11 mil. m³ (zdroj ČSÚ). V případě abiotických škodlivých vlivů i biotických škodlivých činitelů došlo meziročně k výraznému poklesu rozsahu napadení lesních porostů. Z údajů evidovaných Lesní ochrannou službou VÚLHM vyplývá, že abiotičtí činitelé byly příčinou cca 43 % nahodilých těžeb. Cca 57 % nahodilých těžeb pak bylo zapříčiněno biotickými škodlivými

činiteli - prakticky výhradně se jednalo o poškození působené dlouhodobě přemnoženým podkorním hmyzem, obzvláště na smrku. Vážnější situace s lýkožrouty na smrku trvá v západní polovině země.

Graf 1.5.1
Vývoj těžeb celkových a nahodilých (m³, %)

Pramen: ČSÚ

1.6 Zdravotní stav lesů

Postupné snižování imisní zátěže v uplynulých desetiletích mělo nepochybně příznivý vliv na zdravotní stav lesních porostů. Pozitivní změny lesního prostředí se ovšem projevují na zdravotním stavu lesních porostů s určitým časovým zpožděním. Lesní porosty proto stále vykazují vysokou míru defoliace, která patří mezi nejvyšší v porovnání s ostatními evropskými zeměmi a v dlouhodobém sledování vykazuje přes určité výkyvy velmi mírně stoupající trend. Relativně vysoká míra defoliace je způsobena jednak tím, že imisní zátěž stále negativně působí, i když na nižší úrovni, a jednak skutečností, že stabilita lesních ekosystémů je dlouhodobě narušena v důsledku neúnosného působení imisí v uplynulých desetiletích. Nemalou měrou se na vyšší defoliaci podílí i dominantní zastoupení smrku (47 %), který patří u nás mezi nejcitlivější dřeviny na působení imisí. Na zdravotní stav lesních porostů mají vliv i další negativní faktory, které jsou dlouhodobě velmi obdobné. Z abiotických vlivů se jedná kromě imisní zátěže především o deficienci výživy, bořivý vítr, sníh, požáry, sucho a nerovnoměrnost srážek. Z biotických činitelů se jedná hlavně o hmyz (podkorní, listožravý aj.), houbové patogeny, zvěř a drobné hlodavce a také nežádoucí vegetaci (buřeň). V posledních letech z těchto negativních vlivů nabývají stále na větším významu klimatické excesy a podkorní hmyz. Průběh vegetačního období (duben – říjen) byl v porovnání s minulými roky celkově příznivý. Teploty v jednotlivých měsících měly odchylku od normálu (1991–2020) v rozmezí -2,1 až + 3,5 °C a srážky dosahovaly hodnot v rozmezí 30–174 % normálu. V porovnání s minulým rokem se u obou parametrů zvýšilo rozpětí. Nejnižší hodnota

měsíční srážky, 30 % normálu, se vyskytla v měsíci září a byla současně doprovázena i nejvyšší kladnou odchylkou + 3,5 °C teploty vzduchu od dlouhodobého normálu. Podobná kombinace maximálních odchylek byla zjištěna v minulém roce v měsíci říjnu. Souvisejší srážkový deficit s rozmezím 56–66 % normálu se vyskytl v období květen – červenec, doprovázen byl ale nevýraznou odchylkou teploty vzduchu ve stejném období v rozmezí hodnot - 0,5 až + 1,3 °C. Největší srážkový deficit na úrovni 14 % normálu byl v Kraji Vysočina v měsíci září při současné nejvyšší kladné odchylce teploty od normálu + 3,7 °C. Celkově příznivější průběh klimatu během vegetačního období měl nepochybně vliv na další posílení vitality lesních porostů, které se projevilo dalším mírným poklesem zastoupení silné defoliace (>60-100 %) u většiny kategorií sledovaných dřevin.

1.6.1 Pozemní monitoring zdravotního stavu lesů

Pravidelné šetření zdravotního stavu lesa v systematické síti (tzv. I. úroveň) programu ICP Forests se provádí na 306 monitorovacích plochách, které jsou rozmístěny rovnoměrně podle lesnatosti po celém území ČR. Plochy jsou umístěny v lesních porostech tak, aby dobře charakterizovaly dané stanovištní a porostní podmínky. V roce 2023 se na těchto monitorovacích plochách hodnotilo 8,6 tisíc stromů, reprezentujících 28 druhů lesních dřevin v různých věkových třídách.

Výsledky sledování defoliace v roce 2023 a jejich porovnání s minulým rokem

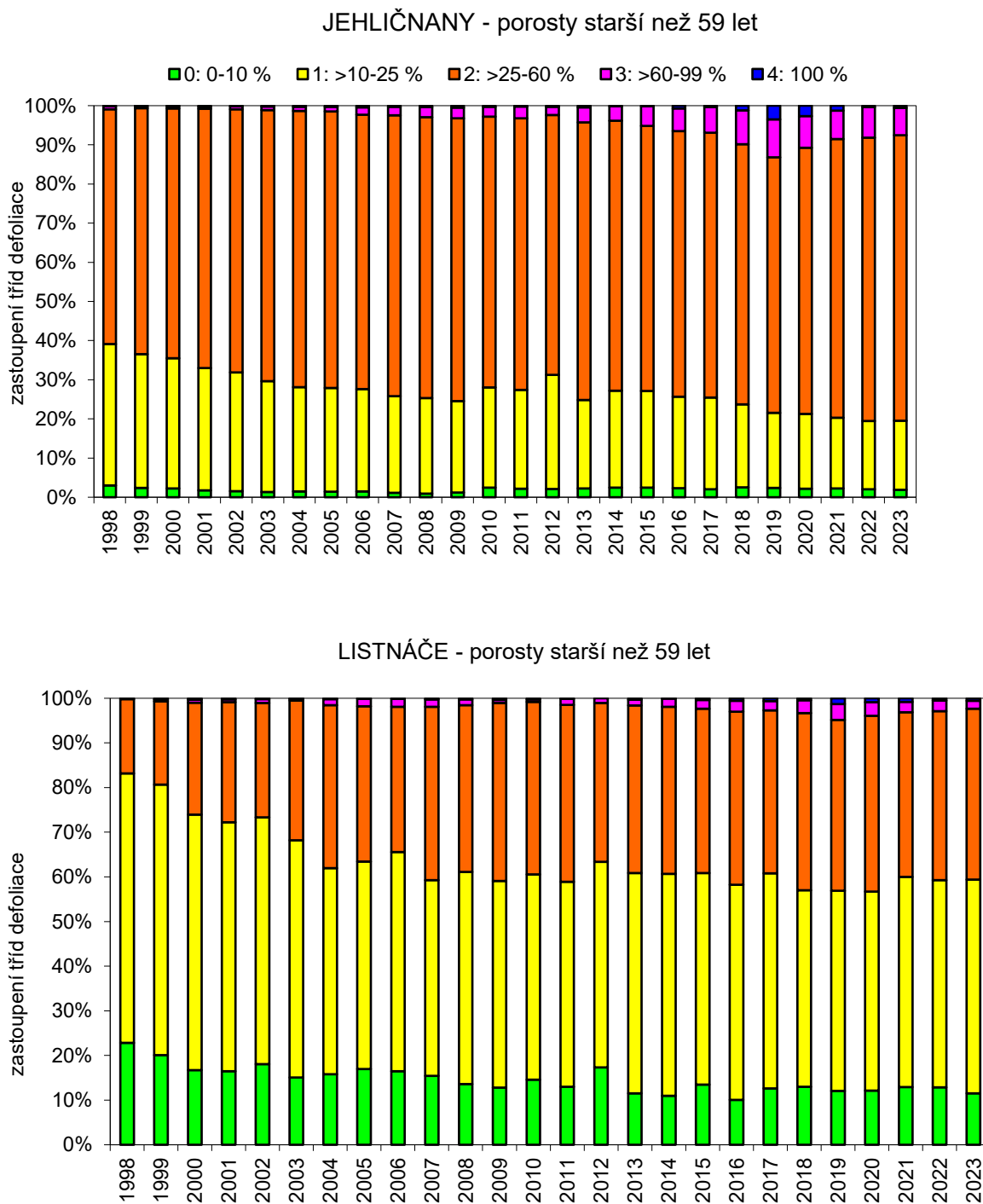
U hospodářsky nejvýznamnější kategorie jehličnanů obou věkových skupin (do 59 let věku a starší než 59 let) nedošlo v porovnání s minulým rokem k žádné významné změně v zastoupení jednotlivých tříd defoliace. Z jednotlivých jehličnatých druhů došlo pouze u starších porostů borovice (*Pinus sylvestris*) k mírnému zlepšení poklesem zastoupení defoliace ve třídě 3 (z 13,5 % v roce 2022 na 11,4 % v roce 2023) při současném zvýšení zastoupení v nižší třídě defoliace 2.

U listnáčů starší i mladší věkové kategorie nedošlo v porovnání s minulým rokem k žádným výrazným změnám. Ve věkové kategorii starších listnatých porostů jsou rozdíly mezi hlavními druhy. U buku (*Fagus sylvatica*) nedošlo k výrazným změnám, ale buk má ze všech druhů dřevin po celé období sledování největší zastoupení v nejnižších třídách defoliace 0 a 1 (0- 5 %). U dubu (*Quercus* sp.) došlo k mírnému zhoršení stavu zvýšením zastoupení defoliace v třídě 2 z 63,5 % v roce 2022 na 66,1 % v roce 2023 při současném poklesu v nižších třídách 0 a 1. V dlouhodobém vývoji má dub dominantní zastoupení defoliace ve střední třídě 2.

Po kulminaci zastoupení silné defoliace u většiny hlavních dřevin v roce 2019 dochází v letech 2020 a 2021 k zřetelnému poklesu. Zásadní podíl na této pozitivní změně měl příznivější průběh vegetačního období s dostatkem srážek. Přesto, že průběh klimatu byl příznivý i v následujících letech 2022 a 2023, u většiny hlavních druhů lesních dřevin již nedošlo k dalšímu poklesu celkové úrovně defoliace.

Graf 1.6.1.1

Zastoupení tříd defoliace u jehličnanů a listnáčů (porosty starší 59 let) (%)

Pramen: VÚLHM

1.6.2 Monitoring zdravotního stavu lesů pomocí metod dálkového průzkumu Země

Zdravotní stav lesů je hodnocen pomocí analýzy časové řady satelitních dat Sentinel-2, pořizovaných v rámci programu Copernicus Evropské vesmírné agentury (European Space Agency – ESA) od roku 2016. Pro hodnocení vývoje zdravotního stavu lesních porostů byla ÚHÚL vyvinuta certifikovaná metodika využívající meziroční porovnání obrazu v období vegetačního maxima, tj. fenologického léta (červen až srpen). Hodnoceným faktorem nejsou absolutní hodnoty indexu listové plochy (Leaf Area Index – LAI), ale trend změny ve dvouletém časovém intervalu. Zde jsou prezentovány změny LAI mezi roky 2021 a 2023.

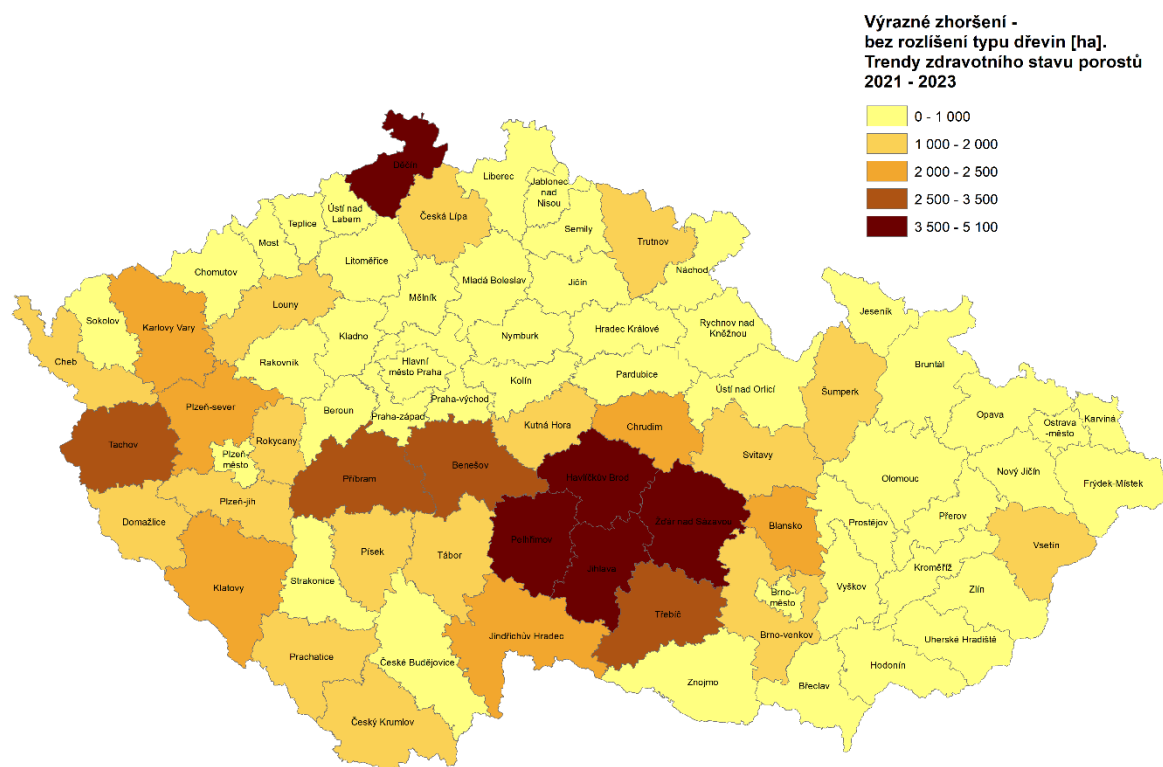
Největší plošný rozsah výrazného zhoršení zdravotního stavu (viz Mapa 1.6.2.1) byl zaznamenán na Vysočině v ORP Jihlava, Pelhřimov, Třebíč a Chotěboř, a také v ORP Karlovy Vary. Ale ani v těchto ORP nedosahovaly plochy výrazného zhoršení tak vysokých hodnot jako v referenčním období 2019 až 2021. Výsledky rámcově odpovídají odhadu plochy kůrovcových těžeb a souší v Kůrovcové mapě (viz Mapa 1.6.2.2).

Výsledky hodnocení změny zdravotního stavu jehličnatých porostů jsou srovnatelné s předchozím referenčním obdobím 2020 až 2022. Zatímco rozsah porostů s výrazným zhoršením zdravotního stavu, který rámcově odpovídá detekci plošných těžeb a odumřelých porostů, se mírně zmenšil – u dospělých jehličnatých porostů z 5 % na 4,5 % plochy a u mladých jehličnatých porostů z 2,8 % na 2,7 % plochy, naopak plocha vykazující mírné zhoršení zdravotního stavu vzrostla na 8 % plochy u dospělých jehličnatých porostů (oproti 6,4 % mezi roky 2020 a 2022) a na 7,2 % v mladých jehličnatých porostech do 80 let (v předchozím období 2020 až 2022 to bylo 3,6 %).

V listnatých porostech bylo výrazné zhoršení zdravotního stavu detekováno na 0,6 % plochy mladých porostů do 80 let a na 1 % plochy dospělých listnatých porostů. Mírné zhoršení zdravotního stavu se týkalo okolo 3 % listnatých porostů bez ohledu na věk. Zároveň bylo v předmýtních listnatých porostech zaznamenáno více než 11 % a v dospělých listnatých porostech 4,6 % plochy se zlepšením zdravotního stavu, tj. nárůstem LAI signalizujícím nárůst zelené biomasy stromů. Rozdílná dynamika vývoje listové plochy u listnatých a jehličnatých porostů (změny listového aparátu v rámci jedné vegetační sezóny) může ovlivnit výsledky zdravotního stavu u listnatých porostů, které vykazují větší dynamiku růstu a poklesu listového aparátu a tím i větší rychlost růstu biomasy.

Mapa 1.6.2.1

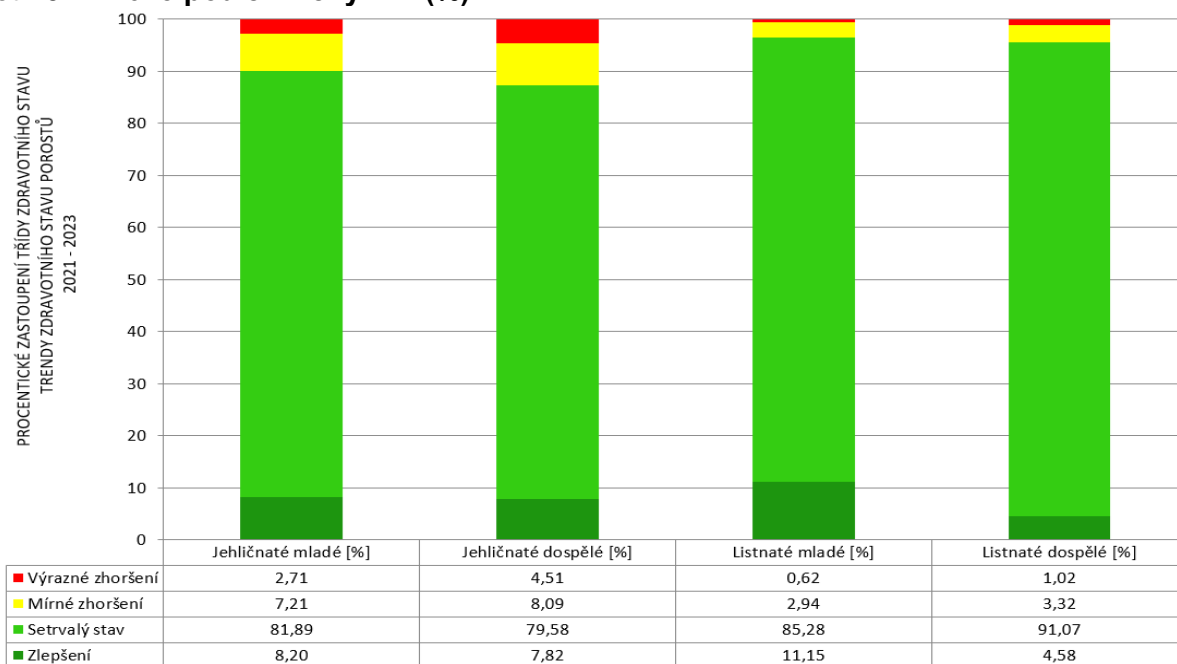
Kartogram kategorie výrazné zhoršení zdravotního stavu lesů mezi roky 2021 a 2023 dle území obcí s rozšířenou působností

Pramen: ÚHÚL

Graf 1.6.2.1

Procentní zastoupení třídy zdravotního stavu pro jehličnaté a listnaté porosty analýza let 2021–2023 podle změny LAI (%)

Pramen: ÚHÚL

Monitoring kůrovcové kalamity pomocí satelitních dat vysokého prostorového a časového rozlišení

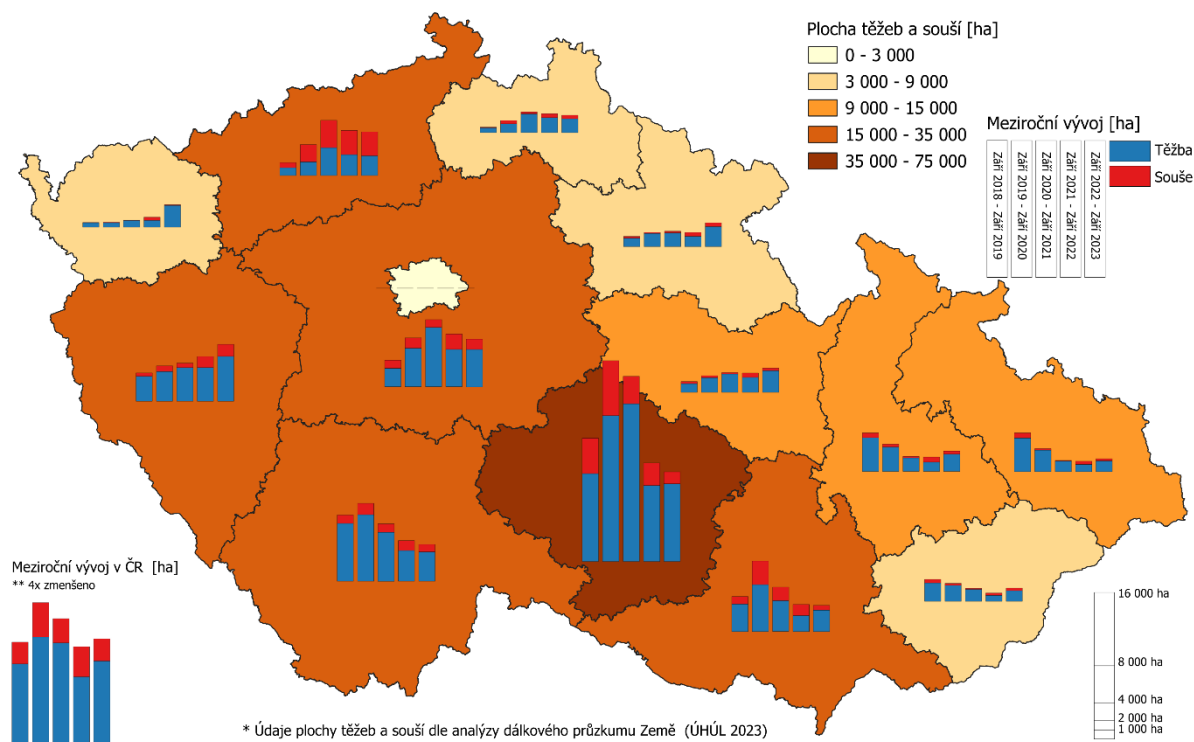
Detailní průběh kůrovcové kalamity vyhodnocuje ÚHÚL od září 2018 i pomocí satelitních snímků Planet Labs Inc. (Planet), které mají vyšší prostorové a časové rozlišení než Sentinel-2. Hodnoceny jsou plochy „těžeb“ a „souší“ v převážně jehličnatých porostech.

Při porovnání roční změny přibližně stejného časového rozmezí je vidět postup kalamity ve sledovaném období a její vývoj v jednotlivých krajích (viz Obrázek 1.6.2.1). Z výsledků je zřejmé, že od září 2018 byl kalamitou nejvíce zasažený Kraj Vysočina (zejména ORP Jihlava, Třebíč, Pelhřimov), a naopak zatím nejméně dotčený Karlovarský kraj. Celkem bylo za sledované období září 2018 až září 2023 detekováno cca 205 tis. ha plochy s těžbou v převážně jehličnatých porostech. Provázanost s kůrovcovou kalamitou byla výrazná, jelikož až do roku 2022 v jehličnatých porostech prakticky neprobíhaly úmyslné obnovní těžby. Od roku 2023 již nelze celkovou plochu těžeb dávat do souvislosti pouze s kalamitou, jelikož pomocí nástrojů DPZ nelze odlišit nahodilou těžbu od úmyslné.

Poslední hodnocené období (09/2022–09/2023) ukazuje na celorepublikový vzestup těžeb v převážně jehličnatých porostech (z 32 tis. na 38 tis. ha), který jde v letech 2022 a 2023 částečně na vrub již také úmyslným mýtním těžbám a dodatečně vyhodnoceným těžbám z roku 2022. Vývoj se liší podle krajů. V kraji Ústeckém, Libereckém, Středočeském, Jihočeském a na Vysočině po poklesu mezi roky 2021 a 2022 v posledním roce rozsah těžeb v převážně jehličnatých porostech spíše stagnoval, v nejzápadnějších krajích Karlovarském a Plzeňském se jedná od roku 2018 o setrvalý vzestup těžeb, a ve východní polovině republiky (Královehradecký, Pardubický, Jihomoravský, Olomoucký, Moravskoslezský a Zlínský kraj) došlo po předchozím poklesu v posledním roce opět k nárůstu plošných těžeb. Rozsah kalamity je soustředěn do několika ohnisek (viz Mapa 1.6.2.2). Hlavním ohniskem stále zůstává Vysočina (především ORP Pelhřimov, Jihlava a Třebíč) a dále okolí NP České Švýcarsko (ORP Děčín a Rumburk) a Šumava (nejvíce ORP Sušice). Výsledky z období od září 2022 do září 2023 také naznačují nově narůstající riziko v oblasti na hranicích Plzeňského kraje (ORP Tachov, Nýřany, Rokycany, Kralovice) a v sousedícím Karlovarském kraji (zejména, ale nikoliv výhradně, ORP Karlovy Vary).

Obrázek 1.6.2.1

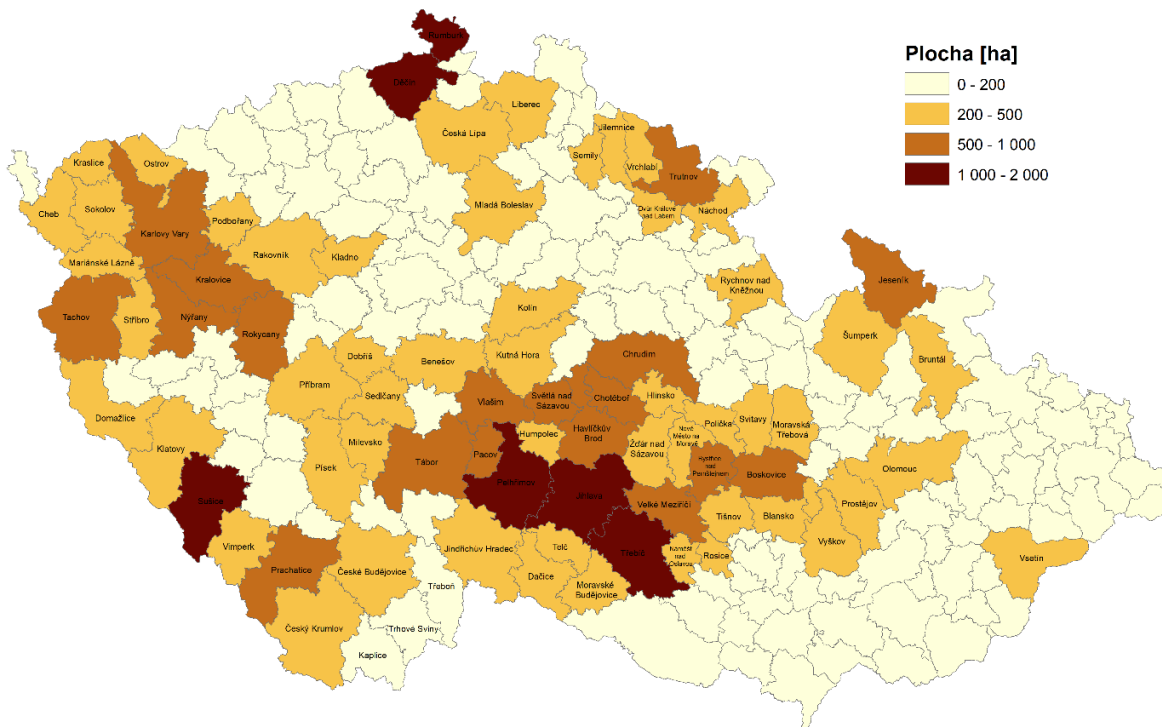
Kartodiagram porovnání vývoje těžeb a souší na území převážně jehličnatých porostů vylišených dle DPZ za jednotlivé roční hodnocené období 09/2018–09/2023 v krajích

Pramen: ÚHÚL

Mapa 1.6.2.2

Plocha těžeb a souší na území převážně jehličnatých porostů vylišených DPZ dle Kúrovcové mapy k září 2023 v členění obcí s rozšířenou působností (9/2022 – 9/2023)

Pramen: ÚHÚL

1.6.3 Škodliví činitelé a jejich následky

Předkládané údaje o výskytu škodlivých činitelů jsou vztaženy na 100 % rozlohy lesa v ČR (údaje z cca 30 % rozlohy lesa, které nejsou evidenčně k dispozici, jsou proporcionálně dopočítány). Použita jsou data evidovaná Lesní ochrannou službou VÚLHM.

1.6.3.1 Abiotické vlivy

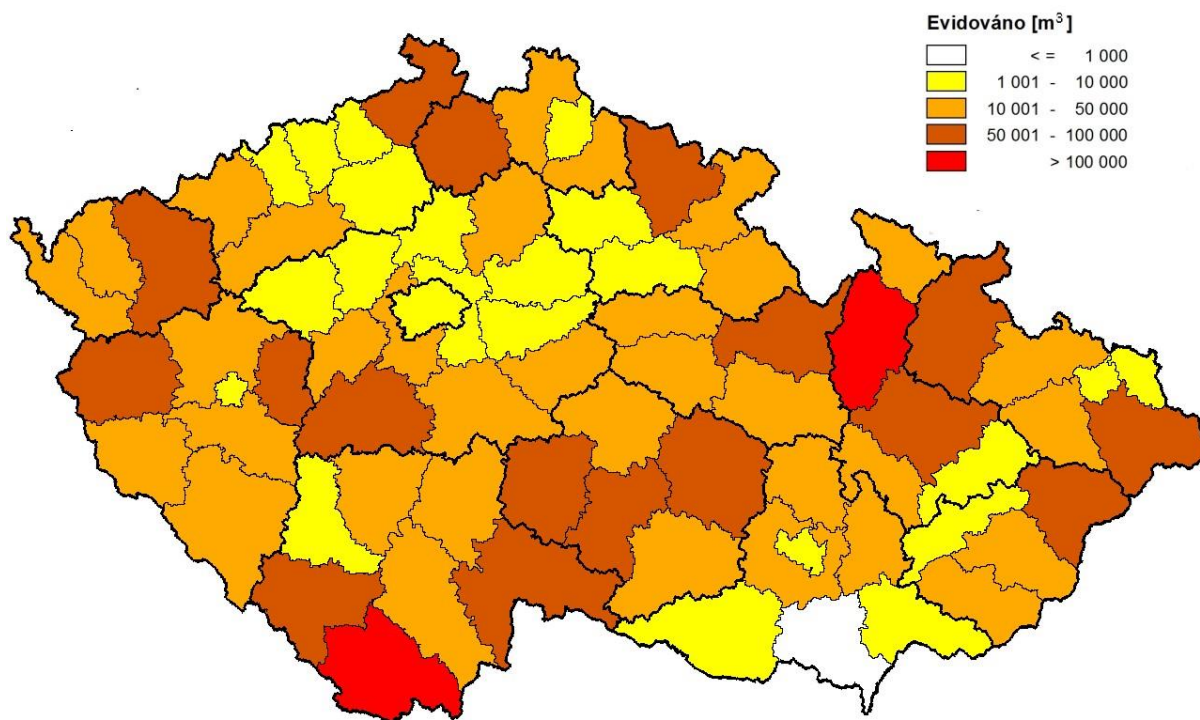
Celkový objem nahodilých těžeb způsobených abiotickými vlivy byl cca 3,7 mil. m³, což představuje výrazný meziroční pokles (2022 – cca 6,6 mil. m³). Z regionálního hlediska pocházelo nejvíce takto vzniklého poškození z krajů Středočeského (cca 445 tis. m³), Jihočeského (cca 403 tis. m³) a Kraje Vysočina (cca 400 tis. m³).

Největší podíl (přes tři pětiny) na abiotickém poškození byl způsoben větrem, na jehož vrub bylo připsáno cca 2,3 mil. m³. Mokrým sněhem bylo poškozeno cca 110 tis. m³ a námrazou cca 32 tis. m³. Polomy byly jako již tradičně nejvíce zasaženy porosty jehličnatých dřevin, dominantně smrku a borovice. Z regionálního hlediska bylo větrem nejvíce postiženo území krajů Jihočeského (cca 357 tis. m³) a Plzeňského (cca 253 tis. m³).

V důsledku škodlivého působení sucha bylo vytěženo přibližně 1,2 mil. m³ dřevní hmoty, což představuje opětovně meziroční pokles. Podle zjištěných objemů náležely mezi suchem nejvíce postižená území kraje Jihomoravského (cca 265 tis. m³) a Středočeského (cca 225 tis. m³). Ostatní abiotické vlivy (exhalace, mráz, požáry a jiné nespecifikované nebo neurčité příčiny) poškodily v roce 2023 cca 72 tis. m³ dřevní hmoty.

Mapa 1.6.3.1.1

Evidovaný objem dříví poškozeného větrem, sněhem a námrazou (m³)

Pramen: VÚLHM

1.6.3.2 Biotičtí činitelé

Hmyz

Celková charakteristika roku 2023 z hlediska výskytu hmyzích škůdců a objemu jimi způsobeného poškození je závislá na hodnocení jednotlivých dílčích skupin a jejich regionální lokalizace. Zatímco listožravý hmyz byl (podobně jako v celé řadě předchozích let) registrován v zanedbatelném množství, u podkorního hmyzu jsou stále zaznamenávána mimořádně vysoká napadení lesních porostů často kalamitních rozsahů. Výskyt tzv. ostatního hmyzu se výrazněji zvýšil především u klikoroha borového.

Bylo zaznamenáno cca 4,6 mil. m³ vytěženého smrkového kůrovcového dříví. Ve srovnání s rokem 2022 (cca 8,3 mil. m³) se jedná o značný pokles o více než dvě pětiny. Jde prakticky výlučně o dříví napadené lýkožroutem smrkovým (*Ips typographus*), který je obvykle doprovázen I. lesklým (*Pityogenes chalcographus*) a v současnosti již na většině území také I. severským (*Ips duplicatus*).

Na většině území ČR se lýkožrouti na smrku vyskytovali stále ještě v kalamitním stavu. V přepočtu reprezentuje objem vytěženého kůrovcového dříví v průměru i nadále velmi vysokých hodnot přibližně 3,8 m³ na 1 ha smrkových porostů všech věkových stupňů. Jedná se stále o mimořádné překročení hodnoty odpovídající základnímu stavu lýkožrouta smrkového, který je podle vyhlášky MZe č. 101/1996 Sb., v aktuálním znění, definován hodnotou nepřevyšující 0,20 m³ na 1 ha smrkových porostů starších 50 let. Z dlouhodobého hlediska znamenala celková výše vykázaného kůrovcového dříví v roce 2023 hodnotu blízkou situaci v roce 2016.

V uplynulém roce bylo provedeno následující množství obranných, ochranných a kontrolních opatření proti podkornímu hmyzu na smrku: bylo položeno cca 460 tis. m³ lapáků (2022 – cca 300 tis. m³), instalováno bylo cca 37 tis. feromonových lapačů (2022 – cca 43 tis. ks), z napadené hmoty bylo odkorněno cca 375 tis. m³ (2022 – cca 360 tis. m³) a chemicky bylo asanováno cca 760 tis. m³ (2022 – cca 1 325 tis. m³). Před odvozem tak bylo v lesních porostech nebo na skládkách přímo asanováno sotva 25 % kůrovcové dřevní hmoty.

Nejproblematictější oblastí bylo v roce 2023 území jihozápadních Čech s nejvyššími objemy kůrovcových těžeb, případně území Hrubého Jeseníku, kde se nepříznivá situace poslední tři roky prakticky nemění, a území Českomoravské vrchoviny, kde však již byla evidována desetina objemů, kterých zde bylo dosahováno na vrcholu kalamity v letech 2019 a 2020.

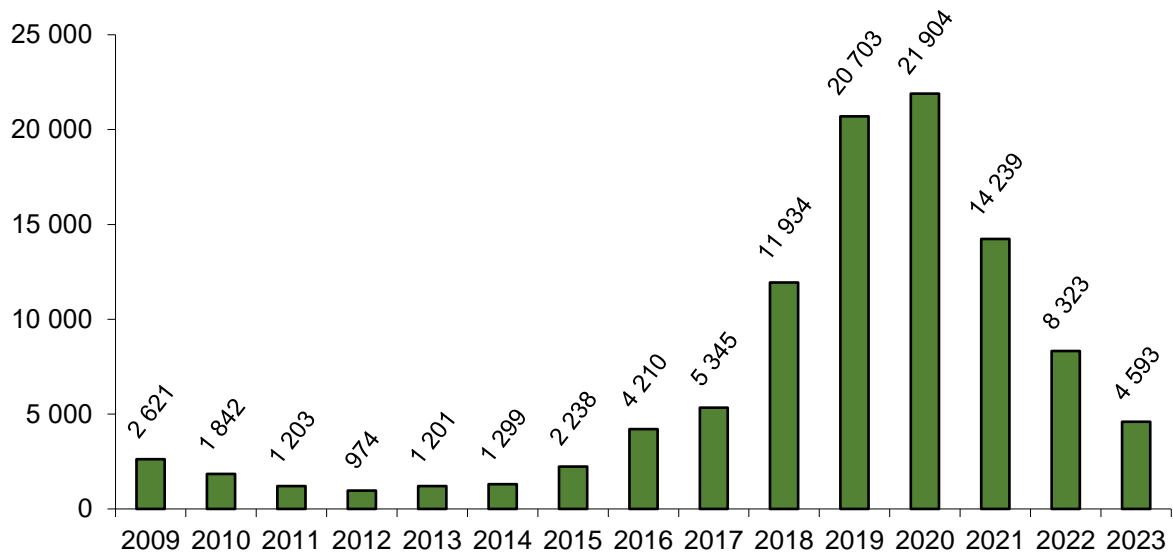
S ohledem na rozsah kůrovcového napadení v jednotlivých krajích byly nejvyšší objemy vytěženého smrkového kůrovcového dříví zaznamenány v kraji Plzeňském (1 004 tis. m³), Olomouckém (562 tis. m³) a Vysočina (481 tis. m³). Více než 300 tis. m³ bylo dále evidováno v krajích Královéhradeckém (346 tis. m³), Jihočeském (341 tis. m³) a Pardubickém (306 tis. m³).

Z pohledu bývalých okresů byly nejvyšší objemy smrkového kůrovcového dříví vykázané v okresech Klatovy (346 tis. m³) a Tachov (314 tis. m³). Nad 150 tis. m³ bylo dále zaznamenáno v okresech Jeseník (263 tis. m³), Děčín (214 tis. m³), Jihlava (197 tis. m³), Prachatice (191 tis. m³), Šumperk (188 tis. m³) a Trutnov (168 tis. m³). Z pohledu hypsometrického stále platí, že převaha napadených porostů se v Česku nachází v nadmořských výškách do cca 800 m, takže vlastní horské polohy jsou i nadále zasaženy mnohem méně.

Množství vytěženého borového dříví napadeného podkorním hmyzem bylo cca 50 tis. m³, což rovněž představuje zanedbatelný pokles oproti hodnotě z roku 2022, kdy se jednalo o cca 83 tis. m³. Podkorní hmyz na ostatních dřevinách (MD, JD, DB, JS a BR) způsobil poškození v rozsahu cca 21 tis. m³.

Graf 1.6.3.2.1

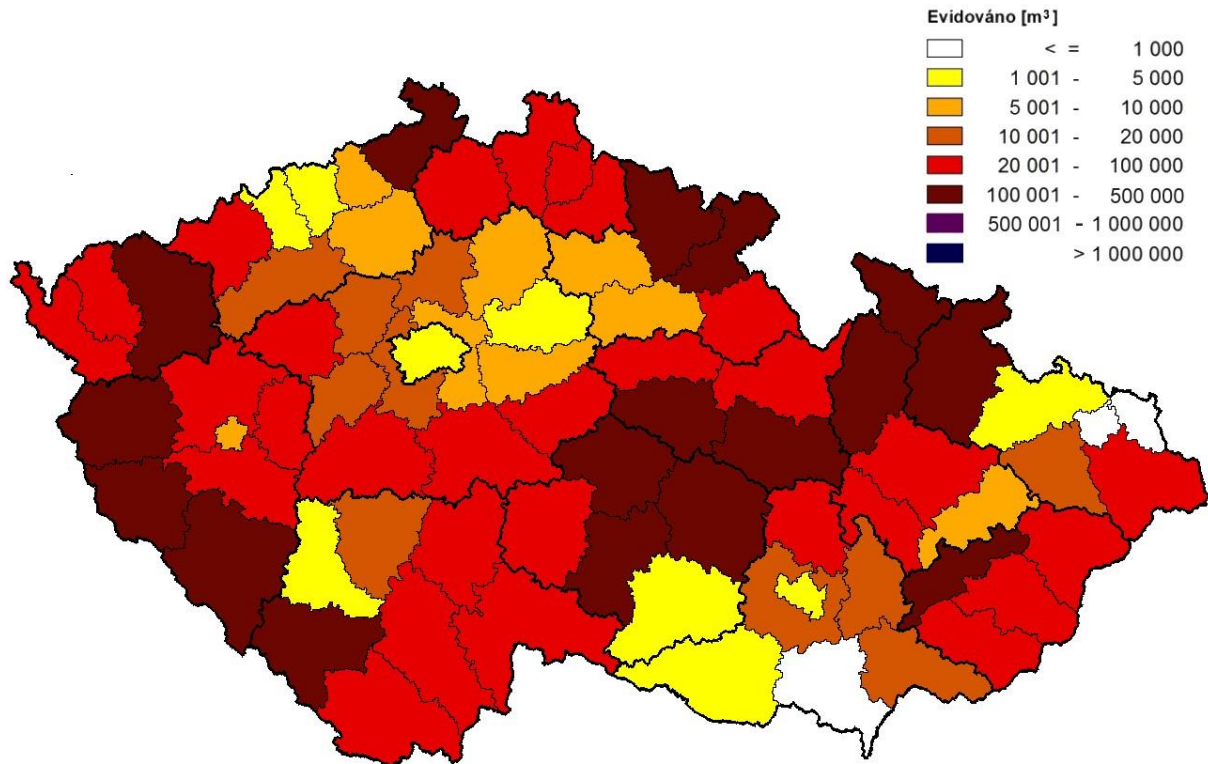
Evidovaný objem smrkového kůrovcového dříví vytěženého v letech 2009 až 2023 (tis. m³)

Pramen: VÚLHM

Mapa 1.6.3.2.1

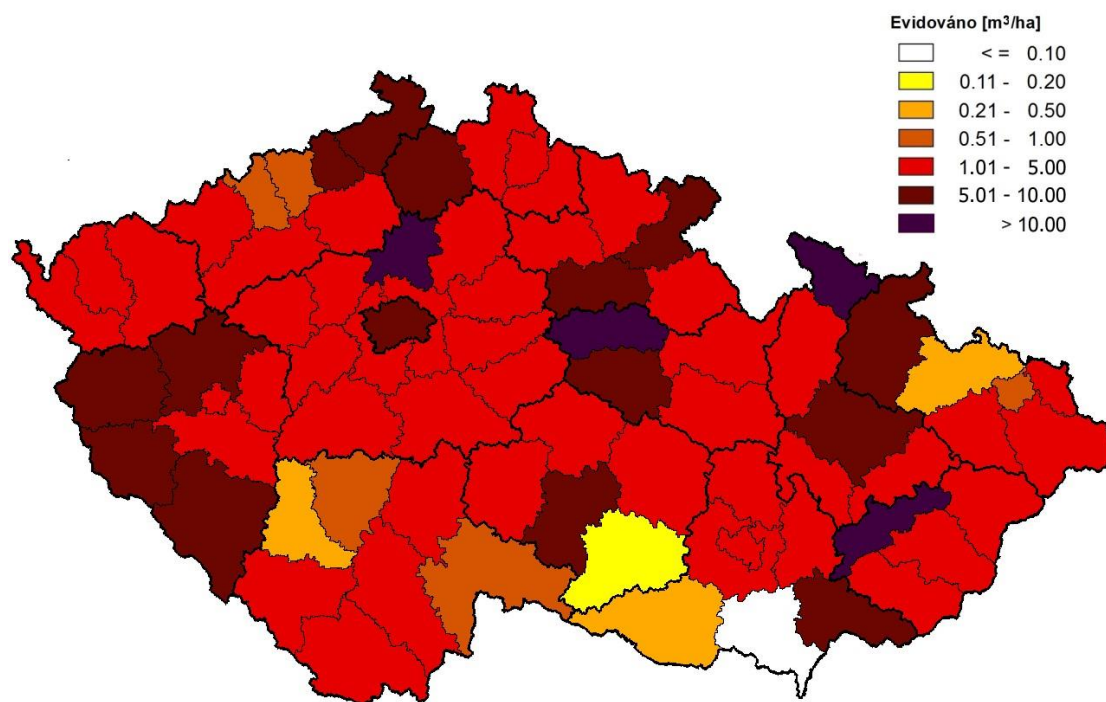
Evidovaný objem vytěženého smrkového kůrovcového dříví (m³)

Pramen: VÚLHM

Mapa 1.6.3.2.2

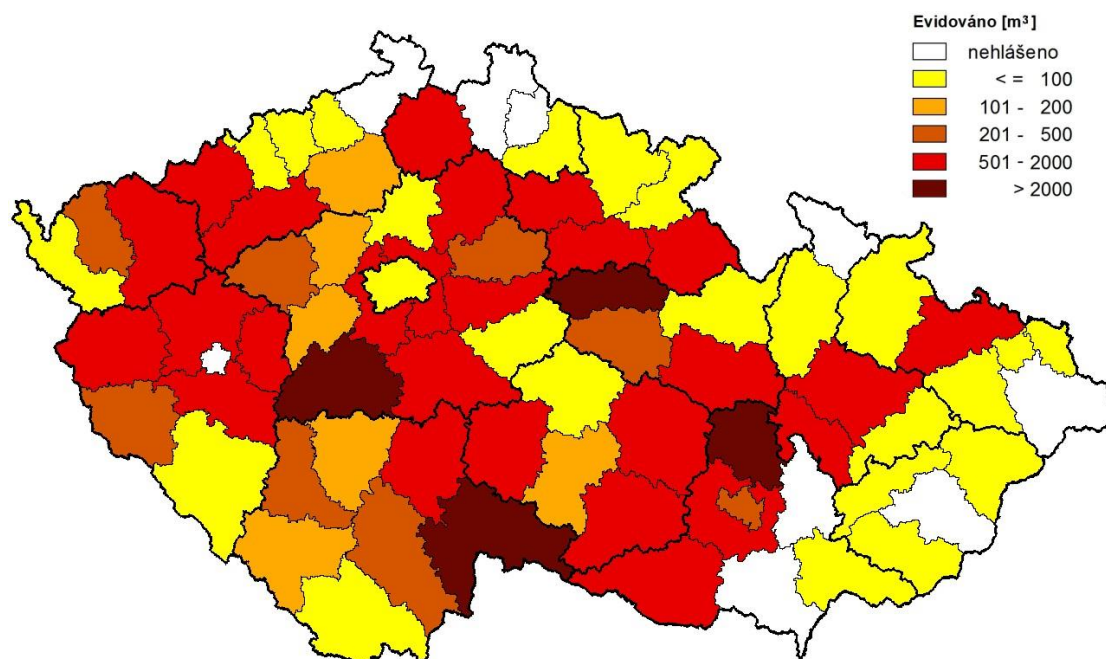
Evidovaný objem vytěženého smrkového kůrovcového dříví na 1 ha smrkových porostů (m³/ha)

Pramen: VÚLHM

Mapa 1.6.3.2.3

Evidovaný objem vytěženého borového kůrovcového dříví (m³)

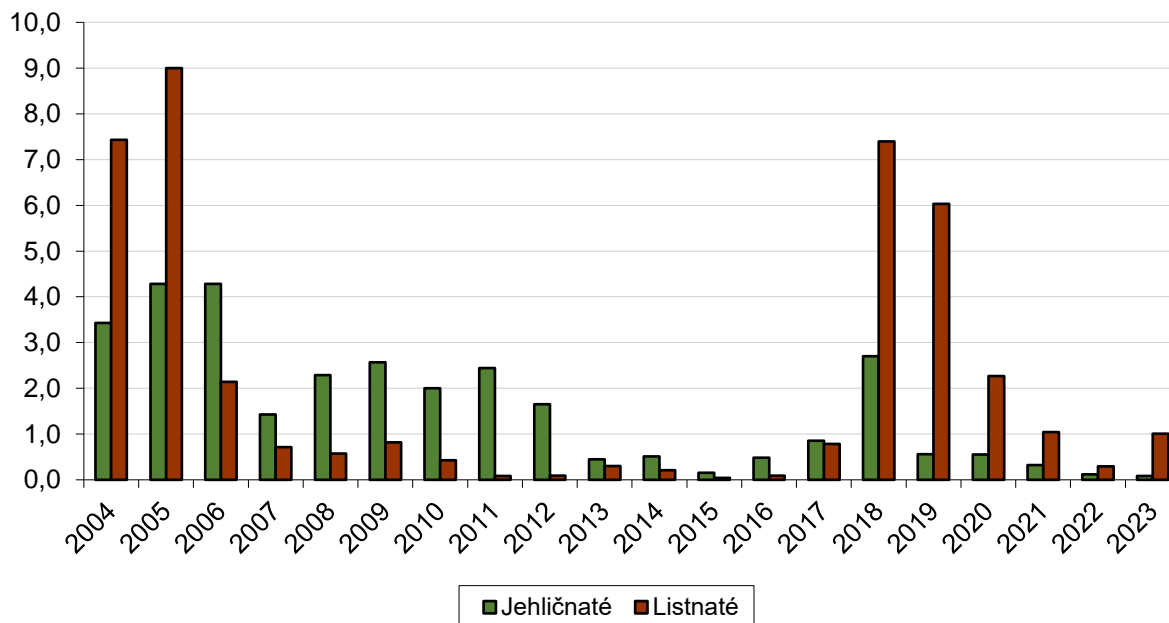
Pramen: VÚLHM

Výskyt listožravého hmyzu byl registrován na úhrnné rozloze přibližně 1,1 tis. ha (2022 – cca 0,45 tis. ha). Poměr mezi jehličnatými a listnatými porosty byl opět nevyrovnaný (jehličnany cca 0,1 tis. ha, listnáče cca 1,0 tis. ha). Pozemní obranné zásahy byly podle dostupných údajů uskutečněny na obdobně zanedbatelné rozloze jako o rok dříve, a to na cca 45 ha (2022 – cca 30 ha). Letecké zásahy prováděny nebyly. Celkově v uplynulém roce zůstává skupina listožravého hmyzu ve stadiu všeobecné latence a nedosahuje ani hodnot zaznamenaných např. během nevýrazné gradační epizody v letech 2018–2020 (poslední rozsáhlejší výskyt této skupiny hmyzu byl zaznamenán v letech 1993–1997).

Z hlediska jednotlivých druhů či skupin listožravého hmyzu byly ploskohřbetky na smrku (*Cephalcia* spp.) vykazány na ploše cca 35 ha a pilatky na smrku (*Pristiphora abietina*, *Euura* spp.) na ploše cca 22 ha. Výskyt bekyně mnišky (*Lymantria monacha*) byl zaznamenán na ploše cca 15 ha. Výskyt pouzdrovníčka modřínového (*Coleophora laricella*) nebyl hlášen, přestože žíry v malém rozsahu proběhly v mnoha oblastech po celé ČR. Z defoliátorů na listnatých dřevinách byl zjištěn výskyt komplexu housenek obalečů (Tortricidae) a píďalek (Geometridae) a to na ploše cca 185 ha. V souvislosti s dlouhodobě sledovanými vývojovými cykly bylo v roce 2023 očekáváno silnější rojení dospělců chroustů rodu *Melolontha* na jihovýchodní Moravě. Celkově byly vykazány žíry této skupiny škůdců na úhrnné ploše cca 800 ha. Pouze lokální žíry působila bekyně zlatořitná (*Euproctis chrysorrhoea*) a to především na liniové zeleni podél komunikací. Nezanedbatelný dopad na zdravotní stav jírovců má klíněnka jírovcová (*Cameraria ohridella*), která však v uplynulém roce evidenčně podchycena nebyla. Z defoliátorů působí poškození stále jen vybrané druhy, a to pouze lokálního charakteru.

Graf 1.6.3.2.2

Evidovaný výskyt listožravého hmyzu v jehličnatých a listnatých porostech v letech 2004 až 2023 (tis. ha)

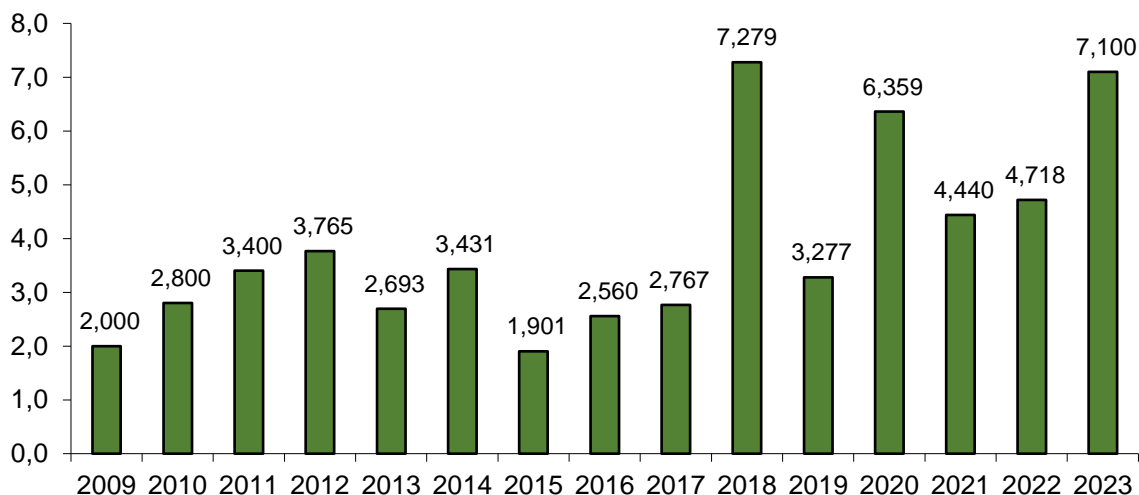

Pramen: VÚLHM

U svého hmyzu byl evidenčně podchycen výskyt korovnice kavkazské (*Dreyfusia nordmannianae*) a to na ploše cca 30 ha. Z tzv. ostatního hmyzu se jednalo především o poškození působené žírem dospělců klikoroha borového (*Hylobius abietis*), které bylo zaznamenáno na ploše cca 7,1 tis. ha, což představuje výrazný meziroční nárůst (2022 – cca 4,8 tis. ha). Nejrozsáhlejší poškození výsadeb klikorohem bylo vykázáno v krajích Plzeňském (cca 1,9 tis. ha), Středočeském (cca 1,7 tis. ha) a Vysočina (cca 1,4 tis. ha). Poškození působené ponravami chroustů (jedná se především o chrousta maďalového - *Melolontha hippocastani*) bylo evidováno na zanedbatelné ploše cca 35 ha.

Graf 1.6.3.2.3

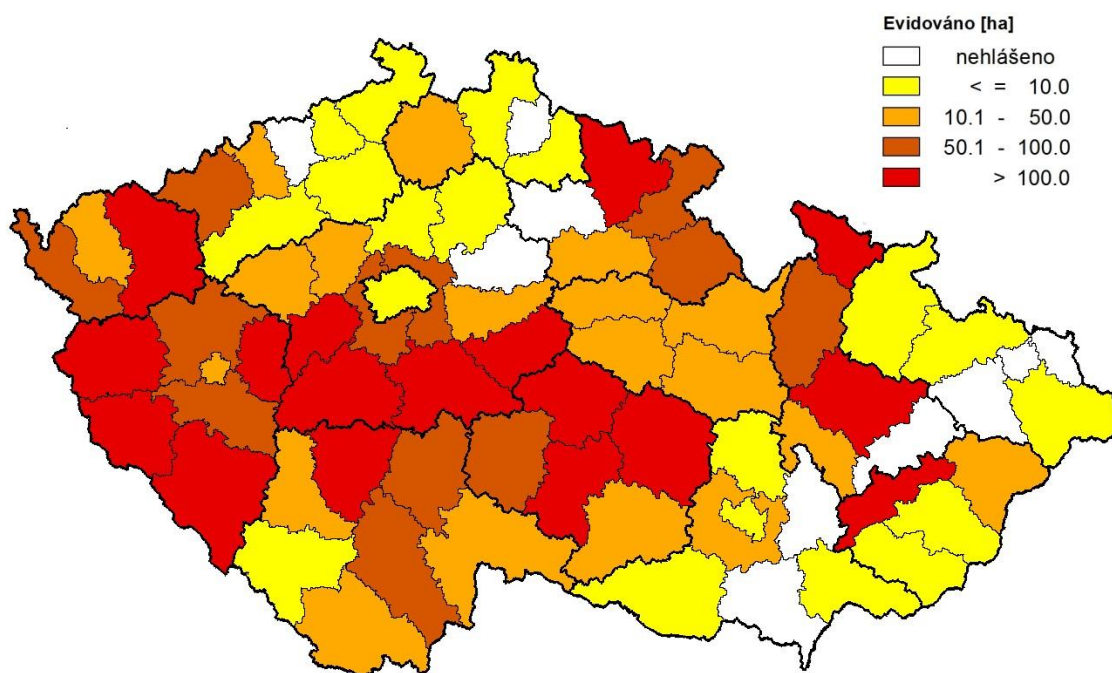
Evidovaný výskyt klikoroha borového v letech 2009 až 2023 (tis. ha)

Pramen: VÚLHM

Mapa 1.6.3.2.4

Evidovaný výskyt klikoroha borového (ha)

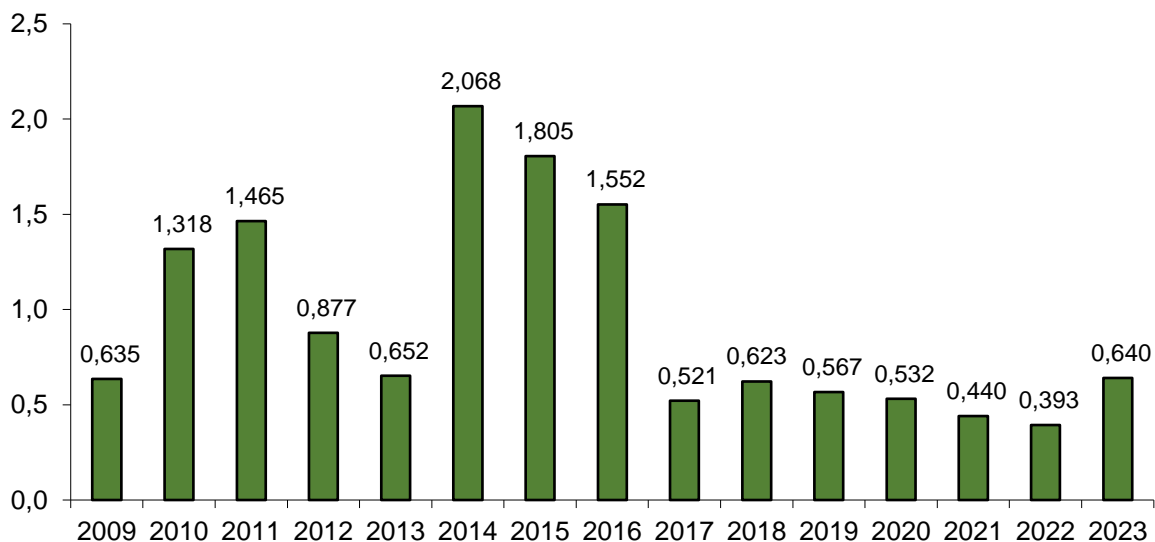
Pramen: VÚLHM

Hlodavci

Výskyt poškození výsadby a kultur drobnými hlodavci byl zaznamenán na celkové rozloze přibližně 650 ha, což představuje rovněž výrazný nárůst oproti roku 2022 (cca 390 ha). Rodenticidy bylo ošetřeno cca 605 ha (2022 – cca 880 ha). Největší výměra poškozených ploch byla vykázána z území krajů Olomouckého (cca 115 ha), Ústeckého (cca 100 ha), Vysočiny (cca 85 ha) a Moravskoslezského (cca 85 ha).

Graf 1.6.3.2.4

Evidovaný výskyt poškození hlodavci v lesních kulturách v letech 2009 až 2023 (tis. ha)

Pramen: VÚLHM

Zvěř

Samostatnou kapitolu biotických škůdců představuje otázka poškozování lesa býložravou zvěří. U tohoto škodlivého činitele nejsou z území ČR tradičně k dispozici bližší údaje o výši poškození. V současné době se škody zvěří zjišťují kontinuálně v rámci Národní inventarizace lesů (NIL).

Podle aktuálních údajů NIL (období 2016-2020) činí zastoupení jedinců poškozených zvěří (všechny druhy poškození) v celorepublikovém průměru cca 8,9 % s vysokou mírou poškození v Karlovarském (cca 18 %), Ústeckém (cca 15 %) a Olomouckém kraji (cca 15 %). Zastoupení jedinců poškozených loupáním, ohryzem nebo vytloukáním v celorepublikovém průměru činí 7,3 % (v Karlovarském cca 16 % a v Ústeckém kraji cca 12,5 %). Zastoupení jedinců obnovy do výšky 1,3 m poškozených okusem činí v celorepublikovém průměru cca 32 % (v Ústeckém kraji cca 48 %, v Olomouckém kraji cca 43 %).

Současně každoročně část vlastníků lesa hlásí poškození v rámci statistického zjišťování ČSÚ, kde jsou tyto údaje k dispozici aproximovaně na území celé ČR. Dle dat publikovaných ČSÚ činila výše uplatněných škod způsobených zvěří v roce 2023 cca 47 mil. Kč.

Houbové choroby

Výskyt houbových patogenů byl relativně odlišný od posledních let. V jarních měsících a začátkem léta byl jejich výskyt vlivem vysoké vzdušné vlhkosti a vhodných teplot poměrně vysoký a očekávaný, ale v druhé polovině roku bylo možné vzhledem k vysokým teplotám a nižším srážkám pozorovat houbové patogeny méně často. V tomto období narostl význam komplexních chorob spojených se stresem suchem.

Výskyt sypavek byl v roce 2023 zpočátku velmi podobný předchozímu roku. Na borovicích se jednalo nejčastěji o sypavky rodu *Lophodermium*: sypavka borová (*L. pinastri*) a borovicová (*L. seditiosum*). Jejich výskyt byl celostátně evidován na ploše cca 1,6 tis. ha (2022 – cca 1,8 tis. ha). V douglaskových mlazinách byly hojně zastoupeny švýcarská a skotská sypavka (*Nothophaeocryptopus gaeumannii* a *Rhabdocline pseudotsugae*) a na smrku sypavka smrková (*Lophodermium piceae*). Na jedli bylo často pozorováno tzv. hnědnutí a opad jehlic s výskytem přípletky *Nematostoma parasiticum* (syn. *Herpotrichia parasitica*). Překvapivě častý byl výskyt rzi borovicového jehličí (*Coleosporium tussilaginis*). Mezi listovými skvrnitostmi opět dominovalo padlí dubové (*Erysiphe alphitoides*), které bylo hlášeno z výměry téměř 1,1 tis. ha (2022 – cca 1,3 tis. ha).

Nejvýznamnější dřevokazné houby byly i nadále zastoupeny václavkami rodu *Armillaria* (především v. smrková - *A. ostoyae*) na smrku, ale i na dalších jehličnatých i listnatých dřevinách. Bylo evidováno cca 175 tis. m³ václavkového dříví (2022 - cca 170 tis. m³). Výskyt kořenovníků rodu *Heterobasidion* byl i v roce 2023 významný, obzvlášť v porostech na bývalých zemědělských půdách. Na listnáčích se kromě václavek často vyskytovaly ohňovce (*Phellinus* spp.), rezavce (*Inonotus* spp.), dřevomor kořenový (*Kretzschmaria deusta*), březovník obecný (*Piptoporus betulinus*) a lesklokorka plská (*Ganoderma applanatum*).

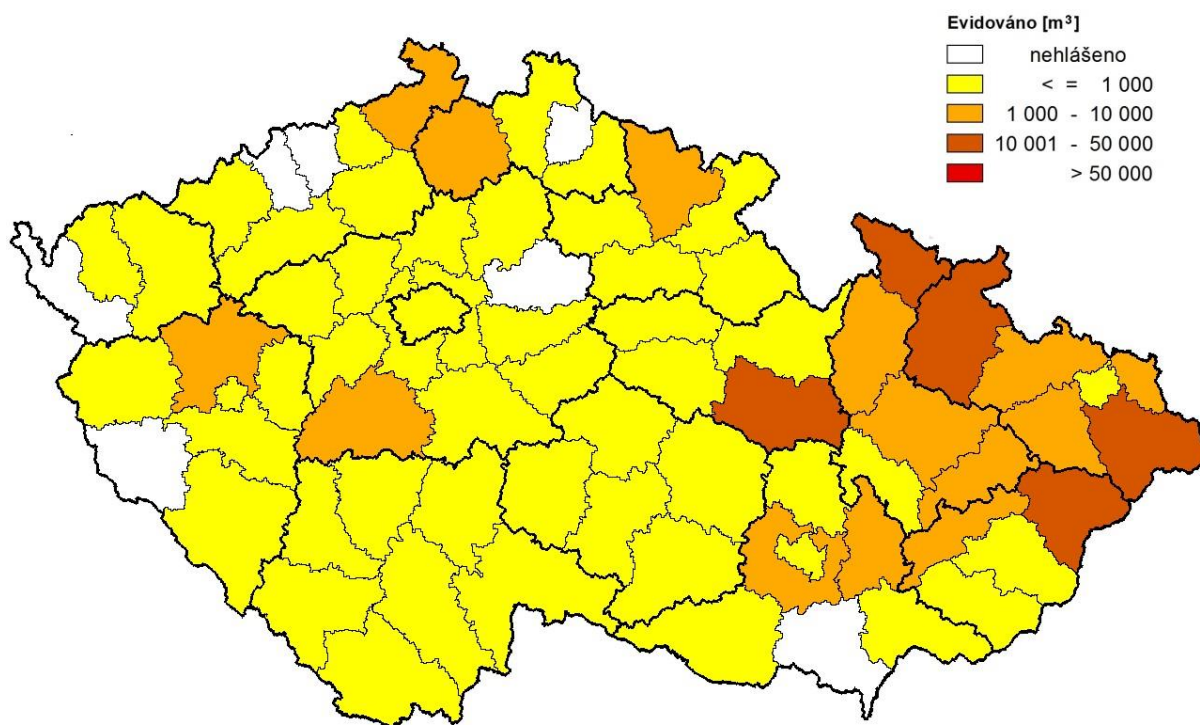
Nekróza jasanu způsobená voskovičkou jasanovou (*Hymenoscyphus fraxineus*, anamorfa *Chalara fraxinea*), byla doprovázena původci kořenových hnilob (václavky, lesklokorka). Celkem bylo evidováno cca 63 tis. m³ vytěžené dřevní hmoty v komplexně chřadnoucích jasanových porostech (2022 – cca 52 tis. m³). I v uplynulém roce pokračovaly nálezy klenů napadených saznou nemocí kůry způsobenou patogenem *Cryptostroma corticale*, často v doprovodu houby *Prosthecia pyriforme*. Patogeny rodu *Phytophthora* bylo možné pozorovat v podobné míře jako v roce 2022. Meziročně na stejné úrovni zůstává také rozsah chřadnutí dubových porostů.

Situace s prosycháním a odumíráním borových porostů se v důsledku vysokých letních teplot a nízkých srážek dramaticky zhoršila. V srpnu bylo pozorováno v oblasti Středního Povltaví hromadné odumírání borovice lesní plošného charakteru. Stejný typ chřadnutí (ale v mnohem menším rozsahu) byl zaznamenán na borovicích také v mnoha jiných oblastech ČR. I v roce 2023 bylo možné pozorovat kloubnatku smrkovou (*Gemmomyces piceae*) v epicentru jejího výskytu na LS Klášterec a Litvínov. Hlášeno bylo cca 9 tis. m³ infikované dřevní hmoty. Masivně vzrostl počet případů odumírání mladých modřínů, především ve Slezsku a na Moravě, včetně Českomoravské vrchoviny. Pozorováno bylo poškození na souhrnné výměře cca 100 ha kultur, nárostů a mlazin z umělé výsadby i přirozeného zmlazení.

Z poloparazitických rostlin byl hlášen pokračující nárůst výskytu jmelí bílého (*Viscum album*) na jedli a borovici, přičemž hojně je také na listnáčích, především na jižní Moravě. Na dubech v nejteplejších oblastech byl častěji sledován ochmet evropský (*Loranthus europaeus*).

Mapa 1.6.3.2.5

Evidovaný objem vytěženého václavkového dříví (m³)

Pramen: VÚLHM

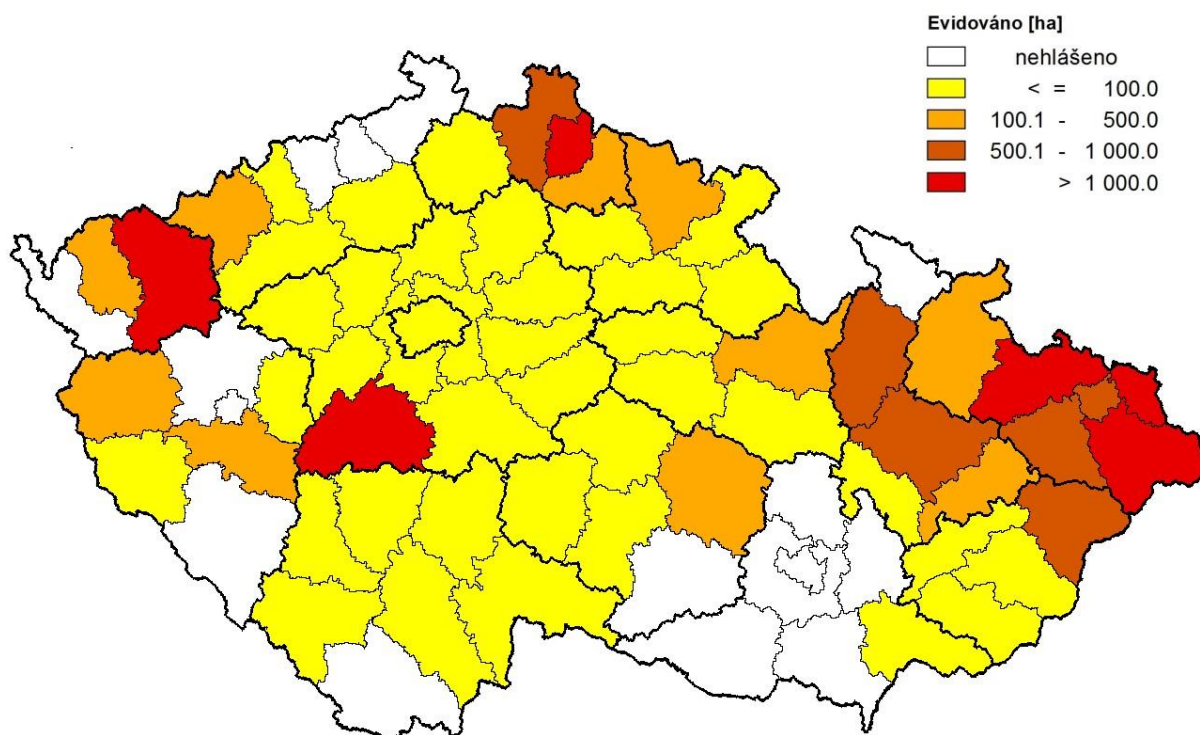
1.6.3.3 Antropogenní činitelé

Negativní působení lidské činnosti na lesní ekosystémy je závažným problémem v celé Evropě. Skládá se z mnoha dílčích aspektů, počínaje depozicí atmosférických látek, z nichž je pro lesy v současné době problematický zejména dusík a jeho sloučeniny, a konče např. krádežemi (neoprávněnými těžebními zásahy) či úmyslně nebo neúmyslně založenými požáry.

Z hlediska ochrany lesa mělo v posledních letech vykazované poškození lesních porostů přímým působením exhalací („imisemi“) klesající tendenci. V roce 2023 však činily tzv. exhalační těžby cca 16,5 tis. m³ (2022 – cca 3,7 tis. m³; 2021 – cca 10 tis. m³; 2020 – cca 20 tis. m³). Narůstá také vliv tzv. novodobých typů poškození, ať již jde o poškození lesních porostů podél komunikací (především působením splachů a rozstříků posypových solí v zimním období) či různých výživových deficiencí, pramenících především z poškození půd předchozí silnou imisní zátěží v kombinaci s nepříznivými meteorologickými situacemi (za nejvíce postižené horské oblasti jsou z tohoto hlediska dlouhodobě považovány Krušné a Orlické hory, problémy jsou identifikovány také v Lužických a Jizerských horách). V celkovém měřítku můžeme hovořit o rozsahu poškození v řádech desítek tisíc hektarů, přičemž evidence těchto „novodobých typů poškození“ je pouze částečná. Mezi antropogenní činitele je rovněž řazeno tzv. žloutnutí smrku, se kterým se často setkáváme právě v regionech se zvýšenou imisní zátěží, kde došlo v průběhu předchozích let k ochuzení půd o bazické prvky. Žloutnutí smrku bylo registrováno na rozloze cca 29 tis. ha (2022 – cca 31 tis. ha). Největší výskyt žloutnutí smrkových porostů byl vykázan jako již tradičně v Moravskoslezském kraji (cca 17 tis. ha).

Mapa 1.6.3.3.1
Evidovaný výskyt žloutnutí smrku (ha)

Pramen: VÚLHM

1.7 Certifikace trvale udržitelného hospodaření v lesích

Certifikace lesů se ukazuje být v současnosti jedním z nejúčinnějších tržních nástrojů určených na podporu principů trvale udržitelného hospodaření v lesích.

Současné požadavky na využívání lesů se netýkají pouhé těžby dřeva, ale jedná se o široký komplex sociálních, ekologických a ekonomických funkcí lesa souvisejících s trvale udržitelným využíváním přírodních zdrojů. V ČR se v současné době setkáváme se dvěma certifikačními systémy – systémem FSC a PEFC.

Rozloha FSC certifikovaných lesů činila 133 240 ha. Celkově bylo 8 certifikátů lesního hospodaření, které reprezentují 69 majitelů/správce lesů. V roce 2023 bylo v navazujícím zpracovatelském řetězci 356 certifikátů.

V systému PEFC je certifikováno přes 70 % rozlohy lesů a přes 300 společností prokazuje svou společenskou odpovědnost zapojením se do PEFC certifikace spotřebitelského řetězce.

Tabulka 1.7.1
Přehled certifikovaných lesů (ha)

Druh vlastnictví	PEFC	FSC*
	Výměra certifikovaných lesů	
Státní lesy	1 338 226	-
Fyzické osoby	84 146	-
Právnícké osoby	178 162	-
Obecní lesy	181 748	-
Celkem	1 782 300	133 240

Poznámka: *Pro rok 2023 nejsou k dispozici detailní data rozlohy podle typu vlastnictví.

Pramen: ÚHÚL

1.8 Vodní hospodářství, meliorace a hrazení bystřin

LČR vykonávají správu určených drobných vodních toků a bystřin jako jednu z mimoprodukčních funkcí lesa. K 31. 12. 2023 spravovaly 38,4 tisíc km vodních toků a 1 051 malých vodních nádrží. Správa vodních toků, prováděná opatření a jejich příprava, byla financována jak z vlastních zdrojů podniku, tak z dotačních prostředků. Z dotací se jedná o opatření prováděná ve veřejném zájmu dle § 35 lesního zákona a o finance ze státního rozpočtu na programy MZe dle § 102 vodního zákona. Konkrétně se jedná o programy „Podpora prevence před povodněmi“ a „Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích“. Dále byly využívány fondy EU a krajinotvorné programy MŽP. Činnosti prováděné v souvislosti se správou toků jsou nekomerčního charakteru a ve vztahu k celkově vynakládaným finančním prostředkům nepřinášejí prakticky žádný zisk.

V souvislosti se správou toků a vodních nádrží LČR vynaložily celkem 828,1 mil. Kč, což je v porovnání s předcházejícím rokem o 201,1 mil. Kč více. V uvedených objemech jsou zahrnuty veškeré náklady spojené se správou toků a vodních nádrží. Tržby získané za odběry povrchové vody k úhradě správy vodních toků činily 27,6 mil. Kč. Na bezprostřední zabezpečovací práce a odstraňování povodňových škod bylo vynaloženo přes 2,8 mil. Kč.

Tabulka 1.8.1
Struktura financování vodního hospodářství u LČR (mil. Kč)

Akce	Celkem	Vlastní zdroje celkem	Dotace celkem	Z toho povodňové škody	
				dotace	vlastní zdroje
Investice	393,2	194,0	199,2	1,3	22,5
Neinvestice	434,9	401,2	33,7	0,7	20,2
Celkem	828,1	595,2	232,9	2,0	42,7

Pramen: LČR

V souvislosti s probíhajícími klimatickými změnami pokračoval program „Vracíme vodu lesu“ přispívající k zadržení vody v krajině. Cílem programu je realizace opatření pro zmírnění negativních následků sucha a stavu nedostatku vody. Jedná se o opatření cílená na zpomalení povrchového odtoku vody (revitalizace lesotechnických meliorací a vodních toků), vytváření a obnovu vodních prvků v krajině, např. tůní, mokřadů a malých vodních nádrží. Celkově bylo v tomto roce dokončeno 115 staveb a 70 drobných opatření v krajině, která představují 276 ks tůní o celkové ploše přesahující 4,9 ha. Dále bylo zahájeno 45 staveb a příprava dalších pokračuje.

2. Hlavní produkční činitelé

2.1 Vlastnická struktura lesů

Rok 2023 nepřinesl žádnou razantní změnu v majetkové držbě lesů v ČR. Stejně jako v předchozích letech stále největší podíl zaujímají lesy ve správě LČR, a to 45 %, další významný podíl tvořili soukromí vlastníci, obce a města. Ostatní vlastníci jsou zastoupeni podstatně menším podílem.

Tabulka 2.1.1
Vlastnické vztahy v lesích ČR (ha, %)

Vlastnictví		Porostní plocha	
		(ha)	%
Veřejné lesy		1 854 380	70,86
<i>Státní lesy</i>		1 405 036	53,69
<i>z toho</i>	<i>LČR</i>	1 159 129	44,29
	<i>VLS</i>	123 090	4,70
	<i>lesy MŽP (NP)</i>	95 471	3,65
	<i>krajské lesy (střední školy aj.)</i>	2 834	0,11
	<i>ostatní</i>	22 954	0,88
	<i>lesy MŽP (AOPK)</i>	1 558	0,06
<i>Obecní a městské lesy</i>		449 344	17,17
Soukromé lesy		762 468	29,14
<i>Právnícké osoby</i>		90 653	3,46
<i>Lesy církevní a náboženských společností</i>		141 526	5,41
<i>Lesní družstva a společnosti</i>		31 504	1,20
<i>Lesy ve vlastnictví fyzických osob</i>		498 696	19,06
<i>Ostatní (nezařazené) lesy</i>		89	0,00
Celkem		2 616 848	100,00

Poznámka: Údaje uváděné v tabulce vychází z dat lesních hospodářských plánů dostupných v informačním a datovém centru ÚHÚL k 31. 12. 2023.

Pramen: ÚHÚL

2.2 Vývoj výměry lesů

Plocha lesních pozemků trvale roste. Částečně je to způsobeno převisem výměry nově zalesněných původně nelesních pozemků nad výměrou pozemků, které jsou z různých důvodů z lesa odnímány, částečně také díky neustále se zpřesňujícím údajům z katastru nemovitostí. Plocha lesních pozemků meziročně zvýšila o 1 392 ha.

Tabulka 2.2.1

Vývoj celkové výměry lesních pozemků (ha)

Rok	2000	2005	2010	2015	2020	2022	2023
Výměra lesních pozemků	2 637 290	2 647 416	2 657 376	2 668 392	2 677 329	2 680 372	2 681 764

Pramen: ČÚZK

Tabulka 2.2.2

Výměry lesní půdy a lesnatost podle krajů (ha)

Kraj	Výměra celkem	Nelesní půda *	Plocha PUPFL**	Porostní půda	Bezlesí atp. ***	Lesnatost	
						PUPFL	porostní půda
ha						%	
Hlavní město Praha	49 621	44 334	5 287	4 763	523	10,7	9,6
Středočeský	1 092 851	791 271	301 580	293 550	8 031	27,6	26,9
Jihočeský	1 005 805	621 255	384 549	373 137	11 413	38,2	37,1
Plzeňský	764 901	453 566	311 335	304 763	6 572	40,7	39,8
Karlovarský	331 038	184 444	146 594	141 138	5 455	44,3	42,6
Ústecký	533 870	368 051	165 819	158 619	7 200	31,1	29,7
Liberecký	316 343	173 818	142 524	136 814	5 711	45,1	43,2
Královéhradecký	475 915	326 341	149 573	145 577	3 996	31,4	30,6
Pardubický	451 927	316 570	135 357	131 711	3 646	30,0	29,1
Vysočina	679 577	471 125	208 452	203 414	5 038	30,7	29,9
Jihomoravský	718 786	515 602	203 184	197 061	6 123	28,3	27,4
Olomoucký	527 155	339 509	187 647	181 986	5 661	35,6	34,5
Zlínský	396 290	236 802	159 488	155 551	3 938	40,2	39,3
Moravskoslezský	543 065	347 618	195 447	188 762	6 685	36,0	34,8
Česká republika	7 887 143	5 190 305	2 696 838	2 616 847	79 991	34,2	33,2

Poznámka: Celková výměra a PUPFL převzaty z dat katastru nemovitostí.

* Veškerá půda mimo PUPFL.

** PUPFL a) z hlediska lesnického = bezlesí + porostní plocha + jiné pozemky,

b) z hlediska výpočtu z dat katastru nemovitostí = kultura 10 + způsob ochrany pozemku RZO = 26 na jiných kulturách.

*** Rozdíl evidované plochy PUPFL a porostní plochy z LHP.

Pramen: ÚHÚL

2.3 Druhové složení lesů

Celková plocha jehličnatých dřevin se nadále snižuje. Naproti tomu se setrvale ač pozvolna zvyšuje podíl listnatých dřevin (v roce 2022 o 0,6 %, stále ustupuje smrk a borovice i z důvodu kalamity v ČR a více se objevuje buk, dub a javor).

Vedle celkového zastoupení jednotlivých druhů dřevin, je z hlediska posuzování druhové biodiverzity našich lesů významným ukazatelem také výskyt porostních směrů v rámci jednotek prostorového rozdělení lesů. Poměr smíšení jednotlivých druhů dřevin v rámci těchto jednotek trvale narůstá ve prospěch smíšených porostů a porostů s převahou listnáčů. Tento stoupající trend byl zaznamenán i v roce 2023. Je to výsledek trvalého úsilí lesníků o dosažení optimální druhové skladby lesů, které je dlouhodobě podporováno cílenou dotační politikou státu.

Tabulka 2.3.1

Druhové složení lesů z celkové plochy porostní půdy (ha a %)

Dřevina	Rok					
	2000	2010	2015	2020	2022	2023
	plocha porostní půdy ha / %					
Smrk ztepilý	1 397 012	1 347 239	1 315 487	1 274 241	1 222 920	1 202 456
	54,1	51,9	50,6	48,8	46,8	46,0
Jedle	23 138	25 869	28 699	31 429	33 119	33 939
	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3	1,3
Borovice	453 159	436 308	428 030	419 874	418 340	417 505
	17,6	16,8	16,5	16,1	16,0	16,0
Modřín	97 170	100 761	100 283	100 632	102 518	103 194
	3,8	3,9	3,9	3,9	3,9	4,0
Ostatní jehličnaté	4 586	6 352	7 846	10 252	11 192	11 695
	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,5
Jehličnaté	1 975 065	1 916 529	1 880 344	1 836 427	1 788 089	1 768 789
	76,5	73,9	72,3	70,4	68,4	67,7
Dub	163 761	178 466	185 044	195 252	203 500	207 485
	6,3	6,9	7,1	7,5	7,8	7,9
Buk	154 791	189 998	211 835	235 755	251 663	257 083
	6,0	7,3	8,2	9,0	9,6	9,8
Bříza	74 560	72 264	71 796	72 744	74 879	76 272
	2,9	2,8	2,8	2,8	2,9	2,9
Ostatní listnaté	183 696	209 559	219 207	230 856	239 469	244 037
	7,1	8,1	8,4	8,9	9,2	9,3
Listnaté	576 808	650 287	687 882	734 606	769 511	784 877
	22,3	25,1	26,5	28,2	29,5	30,1
Celkem bez holiny	2 551 873	2 566 816	2 568 227	2 571 033	2 557 600	2 553 665
	98,8	98,9	98,8	98,5	97,9	97,8

Poznámka: Bez lesa s neurčeným vstupním údajem.

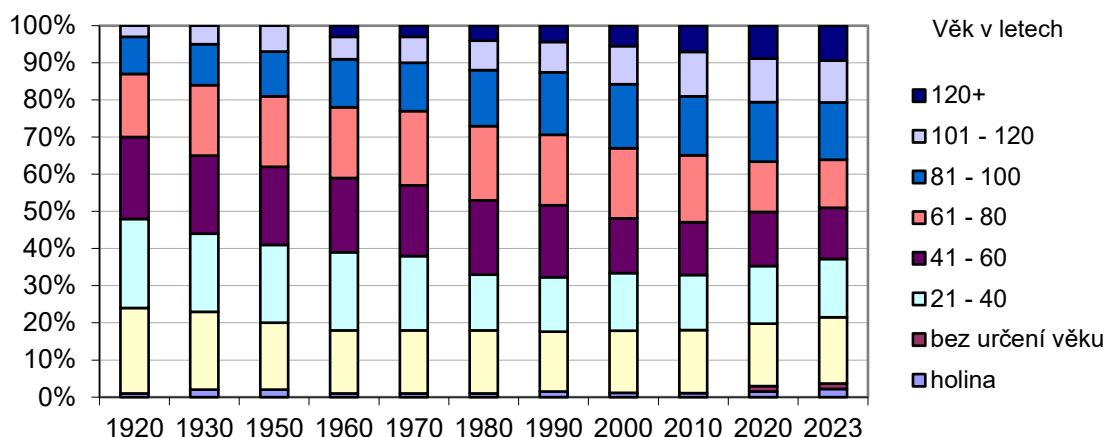
Pramen: ÚHÚL

2.4 Věkové složení lesů

Věková struktura lesních porostů je vedle jejich druhové skladby a prostorové výstavby významnou charakteristikou stavu a vývoje lesů.

Věková struktura našich lesů je nerovnoměrná. V posledních letech narůstá výměra přestárých porostů (nad 120 let), což může znamenat ekonomické ztráty do budoucna. Může to být způsobeno režimem obhospodařování lesů ve zvláště chráněných územích a lesů ochranných, ale také odsouváním obnovy ekonomicky neatraktivních méně přístupných nebo méně kvalitních porostů v lesích hospodářských. Rozloha porostů mladších 60 let je nadále značně podnormální.

Graf 2.4.1
Podíl věkových tříd (%)

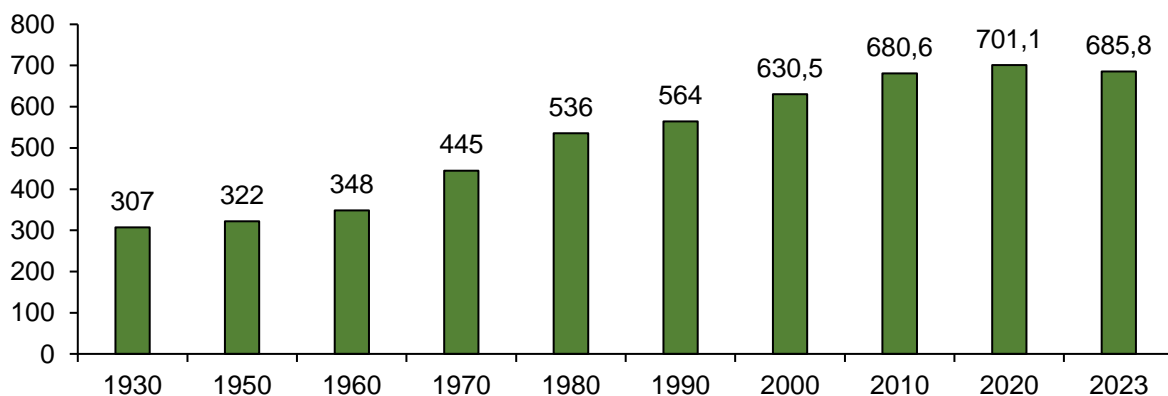

Pramen: ÚHÚL

2.5 Porostní zásoby dřeva a přírůsty

Celkové trendy byly do kalamitního stavu do roku 2019 několik let zachovány, současný stav ovlivňují klimatické změny a vysoký nárůst kalamitních holin a zalesňování více i nepůvodními dřevinami. Je patrný pokles celkové zásoby. Průměrná zásoba na 1 ha lesních pozemků je 262,56 m³, jedná se o průměrnou zásobu počítanou na porostní plochu s holinami.

Graf 2.5.1
Celkové zásoby dřeva (mil. m³)

Poznámka: Zásoba se udává v m³ bez kůry (hmota hroubí). Bez lesa s neurčeným vstupním údajem.

Pramen: ÚHÚL

Tabulka 2.5.1
Celkový průměrný a celkový běžný přírůst (m³)

Přírůst	1950*	1970	1980	1990	2000	2010	2020	2023
	mil. m ³ b.k. ročně							
Celkový průměrný	9,0	13,5	16,0	16,3	16,8	17,7	18,2	18,2
Celkový běžný	9,2	14,8	17,1	17,0	19,8	21,2	22,4	22,1
	m ³ b.k. na 1 ha porostní půdy ročně							
Celkový průměrný	3,7	5,3	6,2	6,3	6,5	6,8	7,1	7,1
Celkový běžný	3,8	5,8	6,7	6,6	7,7	8,2	8,7	8,6

Poznámka: * Rozšířeno na všechny lesy, tj. o lesy pod 10 ha, lesy bez úpravy výnosu a zalesněné nelesní půdy. Bez lesa s neurčeným vstupním údajem.

Pramen: ÚHÚL

Zvyšování přírůstků, které bylo zaznamenáno na většině lesů v Evropě v minulých desetiletích, začíná podle výsledku některých studií stagnovat. Důvody dynamiky vývoje přírůstků nebyly dosud dostatečně spolehlivě určeny.

Pro účely posouzení principů vyrovnanosti a trvalé udržitelnosti těžebních možností je rozhodující celkový průměrný přírůst, který vyjadřuje produkční schopnosti lesních stanovišť. Pokud jsou porovnávány absolutní hodnoty přírůstků s celkovou těžbou, je třeba zohlednit skutečnost, že tyto údaje pocházejí ze zcela odlišných datových zdrojů a prezentují pouze aktuální vývoj lesního hospodářství.

3. Ekonomika v lesním hospodářství

3.1 Ekonomická situace vlastníků lesa

Ekonomická situace vlastníků lesa (správců státních lesů, majitelů soukromých lesů a majitelů lesů měst a obcí) v rámci hospodaření v lesích včetně případných vedlejších aktivit se v roce 2023 mírně zhoršila. Důsledkem poklesu výše těžby je v roce 2023 snížení tvorby zisku a tím i snížení výše objemu prodaného dříví. Průměrný hospodářský výsledek vlastníků lesa (tj. tvorba zisku před zdaněním včetně příspěvků/dotací na hospodaření v lesích) dosáhl v roce 2023 hodnoty 3 574 Kč/ha lesa. Meziročně došlo k poklesu (snížení tvorby zisku v hodnotách před zdaněním včetně příspěvků na hospodaření v lesích) u lesů státních o 1 780 Kč/ha lesa, u lesů měst a obcí o 1 557 Kč/ha lesa a u lesů soukromých byl pokles nejvýraznější o 5 477 Kč/ha lesa. Bez celkové dotační podpory, zejména příspěvku na hospodaření v lesích, poskytovaných podle nařízení vlády č. 30/2014 Sb., by se hospodářský výsledek ještě snížil u všech forem vlastnictví lesa, a to u státních lesů na hodnotu 2 447 Kč/ha lesa, u lesů v majetku obcí a měst na hodnotu 106 Kč/ha lesa a u soukromých lesů na hodnotu -145 Kč/ha. Je třeba upozornit, že tvorba zisku není jediným kritériem pro hodnocení úrovně ekonomické situace vlastníků lesa. Je potřeba hodnotit zejména tvorbou zisku ve spojitosti s tvorbou nutné zákonné rezervy na pěstební a ostatní lesnické činnosti. Pouze dostatečně vytvořená rezerva bude eliminovat případný pokles příjmů z prodeje surového dřeva v příštích letech a zajistí dostatek finančních zdrojů pro financování objemu pěstebních prací při obnově lesů nejen po kůrovcové kalamitě.

Ekonomická zjištění vyplývají ze zpracovaného resortního statistického výkazu Les (MZe) 1-01 Roční výkaz o hospodaření v lesích za rok 2023, který od 243 vlastníků (případně pachtýřů) lesů v ČR zachytil výsledky hospodaření na 65,2 % z celkové výměry lesních pozemků v ČR.

Hlavní vliv na snížení hospodářského výsledku měl pokles celkové těžby v ČR, průměrné ceny rozhodujících sortimentů surového dříví a stále vysoké náklady na obnovu lesa. Ceny surového dříví se stále drží i přes pokles na vysoké úrovni. Podíl nahodilé těžby dřeva (poškozené dřevo v horší kvalitě) z celkem provedené těžby dřeva v ČR se meziročně snížil na 59,7 %. Výše těžeb se vrací do předkalamitních čísel.

Finanční podpora pro nestátní vlastníky/pachtýře lesů, i pro státní lesy byla realizována formou finančních příspěvků na hospodaření v lesích, úhradou některých mandatorních výdajů ze státního rozpočtu dle zákona o lesích a podporou z fondů EU. Celkově vynaložená finanční podpora na 1 ha lesa činila v průměru 1 366 Kč/ha lesních pozemků v majetku státu (meziroční snížení o 219 Kč/ha lesních pozemků), 2 519 Kč/ha u lesních pozemků v majetku měst a obcí (meziroční zvýšení o 427 Kč/ha lesních pozemků) a 3 837 Kč/ha soukromých lesních pozemků (meziroční zvýšení o 1 215 Kč/ha lesních pozemků). Některé dotace obdržené v roce 2023 se vztahují k hospodaření z předchozích roků.

Náklady na pěstební činnost se meziročně v průměru mírně navýšily. Největší podíl na zvýšení mají náklady na obnovu lesa, průměrné meziroční zvýšení činilo 11 938 Kč/ha. Náklady na pěstební činnosti jako péče o lesní kultury, probírky a další výchovu lesních porostů se zvýšily nebo klesaly jen mírně. Náklady na pěstební činnosti se vážou i na celkový růst cen ve sledovaném roce, např. sadebního materiálu, rostoucích mezd a přetrvávající nedostatek pracovníků. Náklady na pořízování investic (strojů a mechanizačních prostředků v pěstební a těžební činnosti a staveb) meziročně stouply za celou ČR o 583 mil. Kč. I v roce 2023 se zvyšovaly investice na výstavbu lesních cest a na jejich údržbu, i když ne tak skokově jako tomu bylo mezi roky 2021 a 2022.

Vliv na hospodářský výsledek vlastníků lesa, případně pachtýřů má saldo tvorby a čerpání rezervy na pěstební činnosti. Ze zpracovaných výsledků statistického resortního šetření vyplynulo, že převažovalo čerpání rezerv ve výši 5 236 mil. Kč nad tvorbou těchto rezerv ve výši 4 987 mil. Kč u všech sledovaných subjektů dle kategorií vlastnictví lesů. U lesů státních převažovala tvorba rezervy na pěstební činnost nad jejím čerpáním ve výši 122 mil. Kč (91 Kč/ha). U lesů měst a obcí o 156 mil. Kč (933 Kč/ha) a u lesů soukromých o 215 mil. Kč (889 Kč/ha) převažovalo čerpání rezerv nad jejich tvorbou, což znamená vylepšení hospodářského výsledku.

Respondenti vykázali z provádění jiných než lesnických činností ztrátu ve výši 232 mil. Kč. Jedná se o meziroční snížení ztráty o 129 mil. Kč (v roce 2022 byla vykázána ztráta ve výši 361 mil. Kč). Významnou nákladovou položkou pro pachtýře lesů bylo roční pachtovné předepisované vlastníky lesů. U lesů v majetku měst a obcí činilo roční pachtovné 3 151 Kč/ha, když bylo propachtováno 53 % z výměry těchto lesů a pachtovné u soukromých lesů bylo ve výši 3 568 Kč/ha, když bylo propachtováno 60 % z výměry těchto lesů. Jedná se o meziroční pokles roční výše pachtovného v Kč na hektar propachtovaných lesních pozemků. Za snížením pachtovného oproti roku 2022 stojí především snížení celkového hospodářského výsledku.

V roce 2023 byly vyčísleny průměrné správní náklady za ČR ve výši 3 513 Kč/ha lesních pozemků. Jedná se o meziroční nárůst o 117 Kč/ha lesních pozemků. Důležitým ukazatelem je podíl režie k přímým nákladům. V průměru tento podíl činil za celou ČR 37,4 %, u státních lesů 44,72 %, u lesů měst a obcí 28,04 % a u soukromých lesů 22,06 %.

Tabulka 3.1.1
Průměrné vlastní náklady vybraných výkonů (Kč/technickou jednotku)

Výkon-činnost	t. j.	2020	2021	2022	2023
Obnova lesa	ha	101 742	99 424	101 223	113 161
Péče o lesní kultury	ha	12 718	13 101	15 041	15 477
Prořezávky	ha	14 928	14 380	16 888	16 011
Ochrana lesa	ha	389	291	304	283
Celkem pěstební činnost	ha lesa	3 694	4 107	4 691	4 701
Těžba dřeva	m ³ b.k.	212	220	335	387
Soustředování dříví	m ³ b.k.	221	238	190	222
Odvoz dřeva	m ³ b.k.	189	184	94	98
Oprava a údržba lesních cest	ha lesa	569	679	1 019	1 186

Pramen: MZe

Tabulka 3.1.2**Hospodářský výsledek vlastníků lesa (bez příspěvků na hospodaření v lesích) (Kč/ha)**

Zisk před zdaněním	2020	2021	2022	2023
Státní lesy	-1 999	1 572	4 008	2 447
Obecní lesy	-2 908	-1 846	2 090	106
Soukromé lesy	-2 875	3 425	6 547	-145
Průměr	-2 407	1 546	4 414	1 298

Pramen: MZe

Tabulka 3.1.3**Hospodářský výsledek vlastníků lesa (včetně příspěvků na hospodaření v lesích) (Kč/ha)**

Zisk před zdaněním	2020	2021	2022	2023
Státní lesy	208	3 037	5 593	3 813
Obecní lesy	2 010	2 816	4 182	2 625
Soukromé lesy	2 889	8 066	9 169	3 692
Průměr	1 291	4 488	6 385	3 574

Pramen: MZe

Tabulka 3.1.4**Ukazatele ekonomiky**

Ukazatel		Státní lesy			Obecní lesy			Soukromé lesy		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Podíl celkových nákladů na výkonech	%	83,0	71,7	79,3	90,5	83,6	88,7	76,8	72,3	86,3
Podíl tržeb za dřevo z celkových výkonů	%	65,1	72,8	58,4	52,3	60,6	96,7	63,9	71,6	66,0
Podíl celkových nákladů na výkonech v lesnické činnosti	%	78,8	65,4	79,1	77,3	78,7	78,8	68,9	63,0	74,8
Dotace celkem	Kč/1 ha lesních pozemků	1 465	1 585	1 366	4 662	2 092	2 519	4 641	2 622	3 837
Průměrné zpeněžení dříví vč. DPH	Kč/m ³ b.k.	1 114	1 715	1 647	1 336	1 713	1 565	1 493	1 906	1 727
Průměrné správní náklady (režie)	Kč/1 ha lesních pozemků	-	3 350	3 517	-	3 577	3 717	-	3 396	3 347

Pramen: MZe

3.2. Ekonomická situace podnikatelů v lesním hospodářství

Ve sledovaném období došlo ke snížení celkového objemu těžby o 26 %, což představuje pokles průměrné hektarové těžby v rámci zpracovaného výkazu na 6,90 m³ b.k./ha. Harvestorovými technologiemi podnikatelské subjekty vytěžily více než polovinu z celkového objemu vytěženého dříví (52,65 %). Zbývající dříví bylo vytěženo klasickými technologiemi, více dosažitelnými i pro menší, ale četné podnikatelské subjekty místního významu a jednotlivé osoby samostatně výdělečně činné, které poskytují služby především malým a středním vlastníkům lesa.

Na základě zpracovaného resortního statistického šetření Les (MZe) 2-01 Roční výkaz o nákladech a výnosech v lesním hospodářství za rok 2023 došlo oproti předchozímu roku za sledované respondenty k poklesu celkové přepočtené plochy lesů, na které byly lesnické práce prováděny, a to ze 159 tis. ha (v roce 2022) na 43 tis. ha lesní plochy (tj. 1,61 % z celkové plochy lesních pozemků v ČR). Výrazný je meziroční 70% pokles průměrného hospodářského výsledku (tj. snížení tvorby zisku před zdaněním) u podnikatelských subjektů. Ze sledovaných 35 podnikatelských subjektů bylo 23 ziskových (se ziskem ve výši 66 mil. Kč) a 12 subjektů ztrátových (v celkové výši ztráty -60 mil. Kč).

Nárůst výnosovosti byl zaznamenán u všech vybraných lesnických činností uváděných v časové řadě (viz Tabulka 3.2.1) mimo pěstební činnost. Nejvýraznější pokles byl vykázán za jiné činnosti. Tato činnost byla rovněž v daném roce vyhodnocena jako výrazně ztrátová. Výrazný nárůst oproti předchozímu roku byl zjištěn u těžební činnosti a v této souvislosti i za lesnickou činnost celkem.

Průměrný hospodářský výsledek sledovaných subjektů činil 147 Kč/ha lesa, což znamená další pokles oproti předchozímu roku 2022, kdy byl průměrný hospodářský výsledek 483 Kč/ha lesa.

Tabulka 3.2.1

Finanční hospodaření podnikatelských subjektů v lesním hospodářství (Kč/ha lesa)

Výkon	2020	2021	2022	2023
Pěstební činnost	2 688	604	718	173
Těžební činnost	3 714	1 980	884	1 725
Školkařství	688	-154	-349	165
Myslivost	-13	0	-6	3
Drobná lesní výroba	0	0	0	0
Ostatní lesnické činnosti	693	-149	-356	-3
Lesnická činnost celkem	7 095	2 434	1 247	1 895
Jiné činnosti	1 022	936	-262	-1 512
Hospodářský výsledek celkem	5 021	2 806	483	147

Pramen: MZe

3.3 Sociální situace v lesním hospodářství

3.3.1 Stav na trhu práce

V lesnictví je stále nedostatek pracovníků, především u pozic pro manuální práci. Počet zaměstnanců v lesnických činnostech (resp. v lesnictví a v souvisejících činnostech) u subjektů v podnikatelské a nepodnikatelské sféře se do roku 2013 výrazně snižoval. Od roku 2014 se průměrný počet zaměstnanců v lesnictví pohyboval nad hranicí 13 100 a do roku 2020 nepatrně rostl. V roce 2023 dosáhl hodnoty 13 614. Stále platí, že rozhodující objem lesnických prací prováděly podnikatelské subjekty na základě uzavřených smluv s vlastníky, správci či nájemci lesů. Rozhodující podíl lesnických činností zabezpečovaly velké lesnické akciové společnosti a tzv. OSVČ, které prováděly převážně práce v pěstební a těžební činnosti na živnostenské oprávnění (zejména v těžbě dřeva, soustředování dřeva, obnově lesa, prořezávkách a v péči o lesní kultury). Další výraznou pomocí bylo zaměstnávání sezónních pracovníků. Celkově se objem prací v lesnickém sektoru zvýšil především v letech, kdy vrcholila kůrovcová kalamita a s ní spojené výrazné navýšení těžebních prací. V roce 2023 se celková i nahodilá těžba snížila, ale objem prací v pěstební činnosti zůstává stále vysoký, zejména v obnově lesních porostů. Trend v zavádění moderních technologií, mechanizací a změnou v postupech, se zvyšuje efektivita. Díky tomuto trendu se snižuje poptávka po manuálních pracovnících, kterých je dlouhodobě nedostatek.

Tabulka 3.3.1.1

Počet zaměstnanců v lesnických činnostech

		2020	2021	2022	2023
Lesní hospodářství celkem		13 682	13 630	13 603	13 614
z toho	státní	5 155	5 207	5 298	5 372
	soukromé	6 342	6 206	6 110	6 003
	obecní	2 185	2 217	2 195	2 239

Pramen: ČSÚ

3.3.2 Vývoj průměrných mezd

Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v lesnictví dosáhla úrovně 41 218 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 6 %, její růst se zpomalil oproti předchozím letům. Tempo růstu průměrných mezd v roce 2023 v lesnictví zaostalo za růstem mezd v průmyslu (o 3 %) i za růstem mezd v celém národním hospodářství (o 2 %). Celkově průměrná mzda v lesnictví byla nižší o 752 Kč než průměrná mzda v průmyslu, zatímco o 162 Kč přesahovala průměrnou mzdu v národním hospodářství celkem, a to při zohlednění inflace, která se oproti roku 2022 snížila. Přesto inflace zůstává na vysoké úrovni (v roce 2023 činila 10,7 %), kde zvýšená cenová hladina reálně snížila kupní sílu mezd, průměrná mzda zaměstnanců v lesnictví se snížila o 4,7 %. V rámci odvětví lesního hospodářství (lesnictví) byla nejvyšší průměrná mzda ve státním sektoru, která dosáhla hodnoty 46 584 Kč a přesáhla o 8 179 Kč průměrnou mzdu v soukromém sektoru a o 10 698 Kč v sektoru obecních lesů. Důvodem byla jiná struktura zaměstnanců než u lesů soukromých a obecních, tzn. vyšší podíl technickohospodářských pracovníků u státních lesů (tj. revírníků, správců a řídicích pracovníků) a nižší podíl dělníků z celkového počtu zaměstnanců. Mzdy lesnictví celkem kopírují trend pozvolného růstu vývoje mezd v národním hospodářství i průmyslu. Na základě dílčích údajů dle ČSÚ průměrná měsíční mzda manuálně pracujících zaměstnanců v roce 2023 dosáhla hodnoty 32 169 Kč, je tedy o 9 049 Kč nižší než celková průměrná mzda zaměstnanců v lesnictví. Přesto drží rostoucí tendenci bez významných meziročních výkyvů.

Tabulka 3.3.2.1
Měsíční průměrné mzdy (Kč)

		2020	2021	2022	2023	2023/2022
		Kč				%
Lesnictví		33 870	36 064	38 877	41 218	106
z toho	lesy státní	38 418	40 576	44 030	46 584	106
	lesy soukromé	31 669	33 957	36 054	38 405	107
	lesy obecní	29 527	31 363	34 298	35 886	105
Průmysl		34 525	36 319	38 685	41 970	109
Národní hospodářství celkem		34 606	36 582	38 444	41 056	108

Pramen: ČSÚ

3.4 Finanční prostředky z národních veřejných zdrojů pro lesní hospodářství

3.4.1 Finanční povinnosti státu vyplývající z lesního zákona

Podpora některých z funkcí lesů přesahuje mnohdy náklady vlastníků lesa na běžné hospodaření v lesích, ve jmenovitých případech má proto vlastník lesa podle lesního zákona nárok na poskytnutí finančních prostředků na výkony a opatření, které hradí stát. Celkem bylo na mandatorní výdaje podle lesního zákona z rozpočtu MZe poskytnuto 363,5 mil. Kč.

Tabulka 3.4.1.1
Finanční povinnosti státu vyplývající z lesního zákona (mil. Kč)

Předmět závazku	2020	2021	2022	2023
Meliorační a zpevňující dřeviny	9,6	1,3	0,1	0,0
Činnost odborného lesního hospodáře	184,2	209,6	209,2	209,8
Náklady na zpracování lesních hospodářských osnov	21,8	21,9	24,7	29,1
Meliorace a hrazení bystřin v lesích	90,2	74,1	104,5	124,6

Pramen: MZe

3.4.2 Služby, kterými stát podporuje hospodaření v lesích

Stát pomáhá zlepšovat úroveň hospodaření v lesích a zabezpečovat ochranu lesů před škodlivými činiteli vlastníků lesa prostřednictvím bezplatně poskytovaných a zajišťovaných služeb. Na tyto služby Ministerstvo zemědělství poskytlo 82,9 mil. Kč.

Letecké vápnění lesních půd poškozených imisemi nebylo v roce 2023 prováděno. Významnou službou poskytovanou vlastníků lesů byla letecká hasičská služba, jejímž úkolem je letecké hašení požárů. V rámci monitoringu výskytu a vývoje škodlivých činitelů probíhaly rekognoskační lety nad lesními porosty za účelem zjišťování zdravotního stavu lesů, zejména aktuálního napadení smrkových porostů podkorním hmyzem. VÚLHM dále poskytoval vlastníků lesů na požádání bezplatně expertní a poradenskou službu a zajišťoval dostupnost nových poznatků lesnického a mysliveckého výzkumu a prakticky využitelných informací pro vlastníky lesa a subjekty působící v lesním hospodářství.

Tabulka 3.4.2.1

Služby, kterými stát podporuje hospodaření v lesích (mil. Kč)

Charakter služby	2020	2021	2022	2023
Letecké vápnění, včetně kontroly	22,8	16,3	0,0	0,0
Letecká hasičská služba	8,0	7,6	7,6	39,1
Monitoring a prognózování výskytu a vývoje škodlivých činitelů	0,4	0,4	1,8	1,7
Poradenství	36,4	38,8	40,0	42,1

Pramen: MZe

3.4.3 Finanční příspěvky na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti

Podpora hospodaření v lesích formou finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti je ze státního rozpočtu poskytována podle nařízení vlády č. 30/2014 Sb.

Ministerstvo životního prostředí poskytuje příspěvky na hospodaření v lesích v případě lesů na území národních parků a jejich ochranných pásem a příspěvky na vybrané myslivecké činnosti v případě splnění jejich předmětu na území národních parků. V roce 2023 bylo z rozpočtu Ministerstva životního prostředí na tyto příspěvky poskytnuto 8,6 mil. Kč.

Ministerstvo obrany poskytuje příspěvky na hospodaření v lesích v případě vojenských lesů. V roce 2023 bylo z rozpočtu Ministerstva obrany na tyto příspěvky poskytnuto 0,0 mil. Kč.

Ministerstvo zemědělství poskytuje příspěvky na hospodaření v lesích v případě ostatních lesů. Dále s výjimkou území národních parků Ministerstvo zemědělství poskytuje příspěvky na vybrané myslivecké činnosti. V roce 2023 bylo z rozpočtu Ministerstva zemědělství na tyto příspěvky poskytnuto 4 201,4 mil. Kč.

V reakci na regionální potřeby lesního hospodářství některé kraje doplňují finanční příspěvky poskytované z rozpočtu Ministerstva zemědělství o specifické příspěvky poskytované z rozpočtu kraje. V roce 2023 bylo z rozpočtu krajů na tyto finanční příspěvky poskytnuto 11,0 mil. Kč.

Tabulka 3.4.3.1**Finanční příspěvky z rozpočtu MZe podle účelu a vlastnictví (mil. Kč)**

Zkrácený název finančního příspěvku	2020	2021	2022	2023	
Obnova lesů poškozených imisemi a lesů chřadnoucích vinou antropogenních vlivů	17,0	-	-	-	
Obnova, zajištění a výchova lesních porostů	756,5	1 405,2	2 405,7	3 585,2	
Ekologické a k přírodě šetrné technologie při hospodaření v lese	168,4	180,8	113,6	332,6	
Finanční příspěvky poskytované uživatelům honiteb	118,4	76,1	16,6	146,0	
Vyhotovení lesních hospodářských plánů	24,4	12,6	15,7	41,9	
Ochrana lesa	93,1	116,3	96,0	91,7	
Chov a výcvik národních plemen loveckých psů a loveckých dravců	2,4	2,8	0,2	4,0	
CELKEM	1 180,1	1 793,8	2 647,8	4 201,4	
z toho	obecní a krajské vlastnictví	265,8	302,5	344,2	625,8
	státní vlastnictví	7,5	363,1	1 267,1	1 367,0
	ostatní kategorie vlastnictví	906,8	1 128,3	1 036,6	2 208,6

Poznámka: V kategorii vlastnictví „obecní“ jsou uvedeny údaje za obce a jejich příspěvkové organizace a za dobrovolné svazky obcí. Údaje za obchodní společnosti obcí a lesní družstva obcí jsou zahrnuty v kategorii vlastnictví „ostatní“.

Pramen: MZe

4. Trh se surovým dřívím

ČSÚ ve spolupráci s MZe stanovil na základě zpracovaného ročního výkazu ČSÚ Les 8-01 a Les (MZe) 1-01 za rok 2023 celkovou výši těžby dřeva 18 493 tis. m³, v tom jehličnaté 16 600 tis. m³ a listnaté 1 893 tis. m³. Celková výše provedené těžby dřeva se tedy již po předchozích přetěžbách (způsobených likvidací především rozsáhlé kůrovcové kalamity na dominantní dřevině smrku, která zasáhla v průběhu let 2015 až 2022 postupně smrkové porosty na celém území ČR) dostává na běžnou úroveň pro vyrovnané lesní hospodaření. Tuzemská spotřeba lesnických produktů (tj. jehličnaté a listnaté kulatiny, vlákniny a paliva) se meziročně snížila o 2 415 tis. m³, když výroba (těžba dřeva) se meziročně snížila o 6 617 tis. m³, dovoz se zvýšil o 185 tis. m³ a vývoz se snížil o 4 017 tis. m³, a tak tuzemská spotřeba lesnických produktů za rok 2023 ve výši 14 920 tis. m³ plně zabezpečila tuzemskou poptávku dřevozpracujících podniků a obyvatelstva v ČR po základních lesnických produktech.

Celkovou výši těžby dřeva a následných dodávek surového dříví nadále ovlivnila povinnost vlastníků lesů přednostně a urychleně zpracovávat nahodilou a klesající kalamitní kůrovcovou dřevní hmotu. Projevilo se příznivější chladnější a vlhčí počasí v 1. polovině roku 2023 společně se zásadním poklesem výměry atraktivních smrkových porostů pro kůrovce. Přesto kůrovcová kalamita v mírnější podobě pokračovala zejména v kraji Vysočina (podíl nahodilé těžby k celkové těžbě 82,1 %), v Jihomoravském kraji (74,4 %), v Moravskoslezském kraji (72,3 %), v Olomouckém kraji (71 %) a v Plzeňském kraji (62,6 %). V ostatních krajích byly zaznamenány nižší hodnoty v ustupující kůrovcové kalamitě v ČR. Proto se i meziročně snížila celková těžba o 6 617 tis. m³, když podíl nahodilé těžby dřeva z celkem provedené těžby dřeva se snížil na 59,7 %, zatímco v roce 2022 byl 78,8 %, v roce 2021 byl 86,9 % a v roce 2020 byl tento podíl 95 %.

Tabulka 4.1

Dodávky dříví (tj. prodané dříví včetně vlastní spotřeby vlastníků lesů v tis. m³)

Dodané sortimenty z výroby (bez dovozu)		2021	2022	2023
Kulatina ^{x)}		17 739	14 635	10 333
z toho	jehličnatá	17 301	14 019	9 723
	listnatá	438	616	610
Vláknina a ostatní průmyslové dříví ^{xx)}		7 407	6 070	5 186
z toho	jehličnatá	6 950	5 421	4 533
	listnatá	457	649	653
Palivo		5 110	4 405	2 974
z toho	jehličnaté	4 463	3 610	2 344
	listnaté	647	795	630
Dodávky dříví celkem		30 256	25 110	18 493
z toho	jehličnaté	28 714	23 050	16 600
	listnaté	1 542	2 060	1 893

Poznámka: x) včetně tyčoviny a doloviny.

xx) včetně dříví na výrobu dřevoviny.

Do celkových dodávek nejsou započteny těžební zbytky a lesní štěpka v objemu zhruba 2,9 mil. m³ v roce 2021 i v roce 2022 a 2,5 mil. m³ v roce 2023 (kvalifikovaný odhad).

Pramen: ČSÚ, MZe

Tabulka 4.2**Trh s lesnickými produkty (tis. m³)**

Výrobek	Rok	Výroba	Dovoz	Vývoz	Spotřeba
Jehličnatá kulatina ^{x)}	2021	17 301	750	9 250	8 801
	2022	14 019	411	6 428	8 002
	2023	9 723	706	3 428	7 001
Listnatá kulatina ^{x)}	2021	438	132	265	305
	2022	616	144	216	544
	2023	610	120	301	429
Jehličnatá vláknina ^{xx)}	2021	6 950	270	3 000	4 220
	2022	5 421	811	2 200	4 032
	2023	4 533	733	1 284	3 982
Listnatá vláknina	2021	457	2	90	369
	2022	649	3	202	450
	2023	653	0	80	573
Jehličnaté palivo	2021	4 463	3	154	4 312
	2022	3 610	2	96	3 516
	2023	2 344	2	36	2 310
Listnaté palivo	2021	647	13	16	644
	2022	795	14	18	791
	2023	630	9	14	625
Surové dříví jehličnaté a listnaté celkem	2021	30 256	1 170	12 775	18 651
	2022	25 110	1 385	9 160	17 335
	2023	18 493	1 570	5 143	14 920

Poznámka: x) včetně tyčoviny a doloviny.

xx) včetně dřevoviny

Pramen: ČSÚ, MZe

4.1 Ceny dříví

Ceny dříví vyplývají ze zpracovaného čtvrtletního výkazu ČSÚ Ceny Les 1-04 a vyjadřují průměrné realizační ceny jednotlivých sortimentů surového dříví na lokalitě odvozní místo bez DPH v tuzemsku u vlastníků lesů. Data v publikaci „Indexy cen v lesnictví“ se od 1. čtvrtletí 2020 publikují v zúžené struktuře – pouze průměrné ceny za rok u listnatých dřevin (dub a buk) a indexy za agregaci listnaté celkem.

Průměrné ceny u všech sortimentů jehličnatého surového dříví v tuzemsku se po výrazném poklesu v letech 2008-2009 od roku 2010 stále zvyšovaly až do závěru roku 2014 a nejvyšší hodnoty dosáhly v 1. čtvrtletí 2015. Od 2. čtvrtletí 2015 až do konce 4. čtvrtletí roku 2020 se průměrné ceny u jehličnatého dříví neustále jen snižovaly (největší pokles byl v průběhu roku 2020). Vývoj průměrných cen tak reflektoval výrazný převis nabídky (ze strany majitelů lesů a podnikatelů) nad poptávkou (ze strany zpracovatelů) u surového dříví na tuzemském trhu u všech sortimentů jehličnatého dříví (v souvislosti s výrazným nárůstem jehličnaté těžby dřeva při zpracování především kalamitního – kůrovcového dříví). Obrat nastal od 1. čtvrtletí 2021, kdy došlo v průběhu let 2021-2022 k výraznému zvýšení průměrných cen u všech jehličnatých sortimentů až do historicky nejvyšších hodnot - tj. po covidovém období s oživením výroby v celém dřevozpracujícím průmyslu a současně při výrazném poklesu výše těžby jehličnatého dříví (v souvislosti s poklesem napadení smrkových porostů kůrovcem) a stoupající inflaci v důsledku energetické krize a vzniklé válce na Ukrajině. Od 2. čtvrtletí 2023 však došlo k výraznému poklesu průměrných cen u všech jehličnatých sortimentů s výjimkou palivového dříví a kulatinových výřezů v dřevině modřín.

Naopak u listnatého dříví se projevil od 2. čtvrtletí 2015 do konce roku 2021 dílčí nárůst průměrných cen téměř u všech listnatých kulatinových výřezů ve sledovaných dřevinách dub a buk; rovněž listnaté palivo bylo stále žádané, zatímco u vlákninového dříví V. třídy jakosti se v průběhu roku 2020 projevil výrazný pokles průměrných cen s následným růstem v roce 2021. Rovněž v průběhu let 2022-2023 se projevil meziročně výrazný nárůst průměrných cen u všech listnatých sortimentů ve sledovaných dřevinách dub a buk a index cen za listnaté dřeviny celkem. Tento cenový trend převážně souvisel s dílčím poklesem listnatých těžeb v předchozích letech a rostoucí tuzemskou poptávkou.

Index průměrných cen dříví celkem u vlastníků lesů (tedy za prodané veškeré sortimenty jehličnatého surového dříví) se od 2. čtvrtletí 2023 ve srovnání se stejným čtvrtletím roku 2022 (hodnota 100) výrazně snižoval. V 1. čtvrtletí 2023 měl tento Index hodnotu 123,6, ve 2. čtvrtletí hodnotu 89,7, ve 3. čtvrtletí hodnotu 73,5 a ve 4. čtvrtletí 2023 hodnotu 76,6 s celkovým průměrem od počátku roku v hodnotě 89,9. U listnatých dřevin celkem (tedy pouze agregace) byl celkový průměr od počátku roku 2023 ve srovnání s rokem 2022 v hodnotě 110,4.

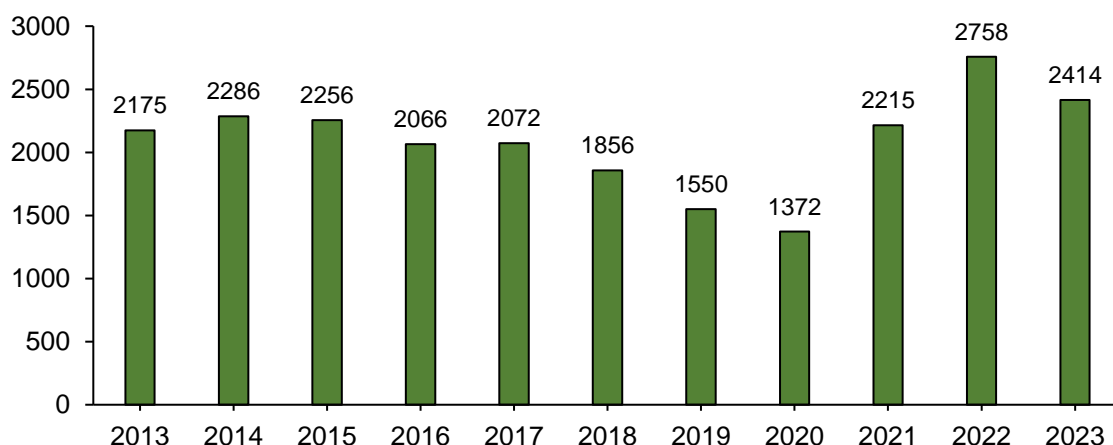
Meziročně došlo k významnému poklesu průměrných cen u všech jehličnatých sortimentů s výjimkou palivového dříví a kulatinových výřezů v dřevině modřín za rok 2023 oproti roku 2022, kdy průměrné ceny měly dosud nejvyšší úroveň a překročily i ceny z roku 2015 (tj. před kůrovcovou kalamitou). Naopak v roce 2023 došlo u všech listnatých sortimentů oproti roku 2022 k dalšímu nárůstu průměrných cen. Významný meziroční pokles průměrných cen se projevil u nejvíce zastoupených smrkových kulatinových výřezů III. C, III. A/B a III D třídy jakosti (pokles o 13 %, 12,5 % a 10 %) a v menší míře u borové kulatiny. Dílčí meziroční pokles průměrných cen byl u jehličnatého dříví V. třídy jakosti - tj. u dříví pro výrobu buničiny, a to u smrkové vlákniny o 7,5 % a u borové vlákniny o 7,4 %. Navýšení průměrných cen meziročně bylo pouze u jehličnatého paliva (o 11,5 %) a málo zastoupené modřínové kulatiny. Rovněž u listnatých dřevin došlo meziročně k dílčímu nárůstu průměrných cen dříví u kulatinových sortimentů, nejvíce u výřezů III. A/B třídy jakosti a u výřezů III. C třídy jakosti v dřevině buk (o 24 % a 21,8 %) a u V. třídy jakosti, tj. u listnaté vlákniny v dřevině dub o 8,2 % a v dřevině

buk o 8 %, když průměrná cena v roce 2023 dosáhla hodnoty u dubu 1 688 Kč/m³ a u buku 1 768 Kč/m³. Průměrná cena u jehličnatého paliva se meziročně rovněž zvýšila o 11,5 % na 1 151 Kč/m³ a u listnatého paliva byl nárůst o 15,6 % a průměrná cena dosáhla výše 1 761 Kč/m³.

V souvislosti s nižším meziročním podílem zpracované nahodilé – kalamitní těžby z celkem realizované jehličnaté a listnaté těžby dřeva narůstá zpravidla u dodávek jehličnatého dříví jak podíl kulatinových výřezů na úkor paliva a vlákniny, tak i v samotné kulatině pokračoval především posun ve prospěch vyšších jakostních tříd. Zatímco v roce 2020 byl u jehličnaté kulatiny podíl III. D třídy jakosti 53 %, III. C třídy jakosti 19 % a podíl III. A/B třídy jakosti 28 % z celkových dodávek jehličnaté kulatiny, v roce 2021 tento podíl činil u III. D třídy jakosti 46 %, III. C třídy jakosti 21 % a u III. A/B třídy jakosti 32 % a podíl výřezů I. - II. třídy jakosti pouze 1 %. V roce 2022 byl tento podíl z celkových dodávek jehličnaté kulatiny u III. D třídy jakosti 39 %, u III. C třídy jakosti 21 %, u III. A/B třídy jakosti 39 % a podíl výřezů I. – II. třídy jakosti setrval na 1 % a v roce 2023 byl tento podíl u III. D třídy jakosti 35 %, u III. C třídy jakosti 18 %, u III. A/B třídy jakosti 46 % a podíl výřezů I.- II. třídy jakosti byl opět 1 %.

Graf 4.1.1

Vývoj průměrných cen u sortimentu smrk III A/B třídy jakosti (tj. kulatiny pro zpracování na pilách) (Kč/m³)

Pramen: ČSÚ

Tabulka 4.1.1
Průměrné ceny dodávek surového dříví pro tuzemsko bez DPH na lokalitě „OM“ - vlastníci lesů (Kč/m³)

Sortimenty	2022	2023				průměr
	průměr	čtvrtletí				
		1.	2.	3.	4.	
Jehličnaté						
Výřezy II. třídy-smrk	3 484					3 365
Výřezy II. třídy-borovice						2 688
Výřezy III. A/ B třídy						
smrk	2 758	2 930	2 605	1 979	2 142	2 414
borovice	1 979	2 194	1 861	1 563	1 696	1 861
modřín	2 965					3 178
Výřezy III. C třídy						
smrk	2 582	2 777	2 459	1 814	1 936	2 247
borovice	1 939	2 089	1 856	1 455	1 586	1 786
modřín	2 692					3 044
Výřezy III. D třídy						
smrk	2 208	2 451	2 202	1 573	1 719	1 986
borovice	1 676	1 873	1 598	1 291	1 447	1 569
modřín	2 039					2 208
Dříví IV. třídy	1 471	1 703	1 403	1 041	1 118	1 336
Dříví V. třídy						
smrk	1 222	1 542	1 228	833	918	1 130
borovice	1 186	1 525	1 135	855	898	1 098
Dříví VI. třídy-palivo	1 032	1 335	1 192	1 038	1 056	1 151
Listnaté						
Výřezy I. třídy						
dub						
buk						
Výřezy II. třídy						
dub	11 606					14 949
buk	2 763					3 378
Výřezy III. A /B třídy						
dub	5 205					5 212
buk	2 285					2 833
Výřezy III. C třídy						
dub	3 834					4 303
buk	2 079					2 533
Výřezy III. D třídy						
dub	2 898					3 351
buk	1 969					2 235
Dříví V. třídy						
dub	1 560					1 688
buk	1 637					1 768
Dříví VI. třídy-palivo	1 523					1 761

Pramen: ČSÚ

4.2 Vývoz a dovoz surového dříví

Vývoz surového dříví (tj. za kódy zboží 44011100, 44011200, 44031100 až 44039900, tj. pouze za lesnické produkty) se meziročně snížil o 4 017 tis. m³ na celkovou výši 5 143 tis. m³, když pokles byl u jehličnaté kulatiny (o 3 000 tis. m³), jehličnaté vlákniny (o 916 tis. m³), listnaté vlákniny (o 122 tis. m³), jehličnatého paliva (o 60 tis. m³), listnatého paliva (o 4 tis. m³) a nárůst byl pouze u listnaté kulatiny (o 85 tis. m³).

Dovoz surového dříví se meziročně zvýšil, a to o 185 tis. m³ na celkovou výši 1 570 tis. m³, když nárůst byl pouze u jehličnaté kulatiny (o 295 tis. m³) a pokles u jehličnaté vlákniny (o 78 tis. m³), u listnaté kulatiny (o 24 tis. m³), listnaté vlákniny (celkem o 3 tis. m³) a listnatého paliva (o 5 tis. m³).

Aktivní saldo zahraničního obchodu se meziročně snížilo u surového dříví o 10 887 mil. Kč na hodnotu 8 152 mil. Kč. Do zemí EU-27 se vyvezlo 93,1 % z hodnoty celkového vývozu; nejvíce do Rakouska (54 %), Německa (17,6 %), Slovenska (9,5 %), Polska (8,2 %) a Rumunska (3,3 %). Mimo země EU-27 se nejvíce surového dříví vyvezlo do Čínské lidové republiky, a to v hodnotě 564 mil. Kč a objemu 207 tis. m³. Dovoz surového dříví byl realizován převážně ze zemí EU-27, a to ve výši 93,3 % z hodnoty celkového dovozu; nejvíce z Německa (31,3 %), Polska (26 %) a Slovenska (19,6 %).

Ve srovnání s rokem 2022 došlo k celkovému poklesu vývozu surového dříví (o 4 017 tis. m³) při současném poklesu hodnoty vývozu (o 10 899 mil. Kč) a rovněž k celkovému růstu dovozu surového dříví (o 185 tis. m³) při poklesu hodnoty dovozu (o 12 mil. Kč). Je tedy zřejmé, že nižší poptávka po surovém dříví měla vliv i na výrazný pokles průměrných cen (prakticky u všech sortimentů surového dříví), a to jak v tuzemsku, tak i v zahraničí. Rovněž průměrné ceny u vývozu a dovozu surového dříví jsou uváděny jako v tuzemsku bez DPH.

V důsledku výrazného meziročního poklesu tuzemské jehličnaté těžby dřeva a poklesu výroby v dřevařském průmyslu se projevil snížený zájem o jehličnatou kulatinu, vlákninu i palivo na tuzemském trhu, což vedlo vesměs k poklesu jejich domácí spotřeby; proto se i meziročně snížené množství této suroviny exportovalo do zahraničí (35,3 % z vyrobené jehličnaté kulatiny a 39,9 % z tuzemské výroby jehličnatého řeziva). Uskutečňoval se i zvýšený dovoz u jehličnaté kulatiny, když bylo zejména pro příhraniční tuzemské zpracovatele (pily, dýhární) cenově výhodnější realizovat dovoz jehličnaté kulatiny zejména z Německa, Polska a Slovenska.

Tabulka 4.2.1**Vývoz a dovoz surového dříví v ČR-pouze lesnické produkty (tis. m³, mil. Kč, Kč/m³)**

	Vývoz	Dovoz	Saldo	Vývoz	Dovoz	Saldo	Vývoz	Dovoz
	mil. Kč ¹⁾			1 000 m ^{3 2)}			Průměrná hodnota Kč/m ³	
Celkem	12 176	4 024	8 152	5 143	1 570	3 573	2 367	2 563
z toho								
EU - 27	11 338	3 754	7 584	4 820	1 492	3 328	2 352	2 516
Německo	2 146	1 258	888	921	609	312	2 330	2 066
Rakousko	6 580	113	6 467	2 727	23	2 704	2 413	4 913
Slovensko	1 156	790	366	467	312	155	2 475	2 532
Polsko	998	1 046	-48	538	424	114	1 855	2 467

Poznámka: Tabulka uvádí za rok 2023 předběžné údaje.

Pramen: ¹⁾ ČSÚ, ²⁾ MZe

Tabulka 4.2.2**Roční objem vývozu a dovozu surového dříví-pouze lesnické produkty (mil. Kč)**

Obchodní bilance	2021			2022			2023		
	Vývoz	Dovoz	Saldo	Vývoz	Dovoz	Saldo	Vývoz	Dovoz	Saldo
Celkem	24 332	2 493	21 839	23 075	4 036	19 039	12 176	4 024	8 152
z toho EU - 27	21 411	2 444	18 967	20 284	3 784	16 500	11 338	3 754	7 584

Poznámka: Tabulka uvádí za rok 2023 předběžné údaje.

Pramen: ČSÚ

Tabulka 4.2.3**Vývoz a dovoz surového dříví v ČR-pouze lesnické produkty (tis. m³)**

Sortiment	Vývoz	Dovoz
Jehličnatá kulatina a vláknina	4 712	1 439
v tom		
smrk	4 030	1 187
borovice	433	242
ostatní	249	10
Listnatá kulatina a vláknina	381	120
v tom		
dub	60	38
buk	161	59
topol	4	7
bříza	120	1
ostatní	36	15
Jehličnaté palivo	36	2
Listnaté palivo	14	9
Celkem lesnické produkty	5 143	1 570

Pramen: MZe

5. Seznam použitých zkratk

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
DPZ	Dálkový průzkum Země
EU	Evropská unie
FSC	Forest Stewardship Council (Rada pro hospodaření v lesích)
ICP - Forests	Mezinárodní program pro hodnocení a monitoring vlivu znečištění ovzduší na lesy
LAI	Index listové plochy
LČR	Lesy České republiky, státní podnik
LHP/O	Lesní hospodářský plán a lesní hospodářská osnova
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NP	Národní park
OM	Odvozní místo
ORP	Obec s rozšířenou působností
PEFC	Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes (Evropská certifikace lesů)
PUPFL	Pozemky určené k plnění funkcí lesa
ÚHÚL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem
VLS	Vojenské lesy a statky České republiky, státní podnik
VÚLHM	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, veřejná výzkumná instituce